

ӨЗЕКТІ

ҚАЗАҚТЫҢ АТА ДӘСТҮРІНДЕ ЕКІ БАЙМЕН БІР ҮЙДЕ ТҰРУ БОЛМАҒАН

СОҒҒЫ КҮНДЕРІ ӘЛЕУМЕТТІК ЖҮЙЕ ҚЫЗУ ТАЛҚЫЛАП ЖАТҚАН ТАҚЫРЫП – ЕКІ КҮЙЕУМЕН ТҰРУ, Яғни, БАЙМЕН АЖЫРАСЫП БАРЫП БАСҚАСЫНА ТИЮДІ ЕМЕС, ЕКІ БАЙМЕН БІР ҮЙДЕ ТҰРУДЫ ЗАҢДАСТЫРУ МӘСЕЛЕСІ. ҚАЛАЙ ЗАҢДАСТЫРАДЫ, ЕГЕР АТА САЛТЫМЫЗДА ҚАЗАҚ БОЛЫП ЖАРАТЫЛҒАЛЫ БЕРІ ЕКІ БАЙМЕН ТҰРУ ЕШУАҚЫТТА ҚАРАСТЫРЫЛМАСА? БОЛЫП КӨРМЕГЕН САЛТ ҚОЙ БҰЛ.

Тіпті Жаратқанды аузынан тастамайтын-дар да өре түрегеліп, қарсы болып жатыр. Ал Жаратқан неге ерлерге көп әйел алуға рұқсат берген? – дегенді айтқан сұлуларға олардың айтары: әйелдің еркектен төмендігі. Ал қазіргі жаһандану перизаттарының оған көнгісі жоқ: екі байым болатын заң керек, жасандар соны, төңдік керек, гендерлік саясатқа дұрыс көзқарас керек! – деп шуылдауда...

Бұдан ертерек депутат Бақыт Сыздықова сіңліміз осы мәселені қозғап, ештеңе шығара алмап еді, енді Баян Алағезова бикеш шықты сол тақырыпты қозғап. Неге екен? Басқа тақырып жоқ па әлеуметте? Өлде, Тұрсын мырза тағы әйел алам деп әлек салып жатыр ма екен?

Парламентте көп әйел алуды заңдастыру керек деген депутат Абзал Құспановтың мәлімдеесінен кейін Баян Алағезова әйелдер құқығын қорғайтын, екі баймен тұруын заңдастыратын қарама-қарсы заң шығартып, көп әйел алғыш еркектердің көзін көкштейін дегені ме екен? Еркектердің өкілі Бекболат бауырымыз көп әйелмен «олар мені сүйеді» деп тұрып жатса, әйелге неге дәл солай тұрмасқа? Заң ортақ емес пе бәрімізге дейтін әйелдерге не дейсіз?

Мұсылман діні ғана емес, жалпы адамзаттың қай діні болмасын ер адамдарға көп әйел алуға рұқсат бергенімен, әйелдердің көп еркекпен жүруіне тыйым салған. Қазақтың ата-дәстүрінде екі баймен бір үйде тұру атымен болмаған. Отбасы құндылығы, бала тәрбиесі, әке-шешенің жақсы өнегесі деген ұғым қайда қалды? Бірақ өмірде талай қызық бар...

**ЕКІ-ҮШ БАЙЫ БАР ӘЙЕЛ ТЕК
ТИБЕТТЕ ҒАНА ЕМЕС...**

Өмірде не болмайды десеңізші... Өзім білетін мына бір оқиға қазіргі күн тақырыбына

сәл де болса байланысты жағдай.

Танысымның күйеуі өткен ғасырдың 90-жылдардағы тоқырау кезеңіндегі қиындыққа шыдамай іше бастады. Ұзын бойлы, қапсағай денелі, алып күш иесі, әркімнің қолынан келе бермейтін алыс қалаларға Икарус автобусымен жолаушылар тасымалдап, күреп қаржы тауып жүрген азамат тоқырау кезеңінде айлакер, іскер басшыларының автобус паркіндегі жаңа автобустарды ақырындап бизнес көзіне айналдырып, басқа облыстарға сата бастаған кезде, бұларды ұжымның байырғы мүшесі ретінде бірден қуып жібермей, автобустардың ескілеуін беріп жұбатып қоятын.

Ал ескінің аты ескі, жолда бұзылады, мотор қақалады-шашалады дегендей, оны қалтасынан ақша шығарып жөндейтін де кездері болып, қалтадағы ақша дағдарысына ұшырады. Әйелге беретін жалақы мөлшері күрт азайып, көңіл жүдеді, үнемдеу кезеңі туды.

Сөйтіп жүргенде астындағы автобусын бастықтар өздерінің туыстарына «уақытша жүре тұрсын» – деп бұдан алып, қайтып бермей қойды. Бұл солайша жұмыссыз қалды. Күнкөріс мүлдем қиындады. Тозды-азды. Ішті.

Қысқасы, отбасына келген қиын кезеңде үйлеріне өмірден таяқ жеп, панасыз қалған, кішкентайынан бірге өскен досы келді. Жүдеу, жұмыссыз, баспанасыз қалған. Әйелі бәрін өзіне аударып жазып алған соң, «шуу, қарақұйрық» деп үйді сатып жіберіп, өзіне ыңғайлы мекенге көшіп алған. Жұмыссыз қалған күйеуін тіпті балаларға да жолатпаған.

Екі жұмыссыз еркек қосылғанда не істеуші еді? Қайдан алатыны белгісіз – ішетін. Еден жуып күн көріп жүрген әйел екі еркек пен жалғыз ұлды қосқанда үш бірдей еркекті асырады. Біраз уақыттан кейін күйеуі жатып қалды ауырып. Үйдегі барлық ауыр шаруа күйеуінің досының мойнына көшті. Енді ауру

Тибет әйелі күйеулерімен

күйеуіне қарап, баласын оқытып - асырау досы мен әйелдің мойнына түсті. Досы мен әйелі бірігіп ауыр жұмыстар істеді. Ауруды қажетті дәрі-дәрмекпен қамтамасыз етті, киіндіріп отырды. Ауыр операциядан кейін екеуі де оны жақсы күтті. Есік алдындағы асхана сияқты бөлмеде тұрып жатқан досы баяғыдан-ақ әйелінің көңілін тапқанын сезді ол. Әйелінің де досына деген қабағы жылы екенін көрген сайын іші иттей ұлтитын. Үйіне әрең кіргізген досына әйелінің тиіп алатынын ол сезген еді... Көзінің тірісінде-ақ әйелі оның досын қойнына алғанын сезді. Амал жоқ. Ауру болса меңдеп кетті. Ақыры ол бақылық болды. Әйелі оның досымен үш жыл отасты. Оның екі жылы күйеуінің тірі кезінде-ақ болған еді. Көп ұзамай жүрек ауруынан ол досы да кетті бақылыққа.

Жақында сол әйелді көрдім. Қасында тағы бір ер адам жүр. «Мынау кім?» – деп сұрап едім, «күйеуім» деді. Бұл – менің білуімше «үшіншісі». Дәстүріңе қарап жатқан адамды көрмедім мен. Күйеулерден шаршаған жоқсың ба? – деп айтқан болып едім, өзімді сөгіп тастады: - Сенің дәстүрің маған не береді? Маған күн көру керек, өмір сүру керек. Қиындықты көрмеген адам

біреуге ақыл айтқыш болады екен, осы – деп әбден бүлінді. Тілімді тістедім. Жарайды, бақытты болыңдар! – деп жөніме кеттім.

Неге екенін білмедім, есіме Тибеттегі әйелдердің екі-үш күйеуі болады екен деп ғаламтордан оқығаным түсіп кетті. Ия, Тибет әйелдері үшін оларға заң жоқ. Зайырлылықтан ауылдары алыс халық. Ал біз ше? Көп әйел алуға рұқсат сұраған ерлерге ерегіске кетті ме – әйелдер неге көп күйеулікті заңдастыруды сұрап жатыр? Заңсыз да тұрып жатқан әйелдер бар екенін көрдім. Бірақ, біз үшін бұл өте сирек құбылыс.

Анықтама: әйелдің бірнеше байы болуы әлемде сирек болса да кездесетін жағдай екен. Мысалы, Тынық мұхитының Меланезия аралында, Африканың тайпаларында, Бутан корольдігінде, Непалда, сирек болса да Қытай мен Индияда, Тибетте әйелдердің 15 пайызы. Тіпті, тәжірибе жасап көру ретінде ретінде АҚШ-та да баршылық дейді. Сіз не дейсіз?

Баян ТАҢАТАРОВА
«Алатау»

БАСПАСӨЗ – 2026

Жазылу бағасы:

редакция арқылы

1 жылға – 4 212 теңге.

«Қазпошта» арқылы жеке тұлғаларға

1 жылға – 6 550,96 теңге.

«Қазпошта» арқылы заңды тұлғаларға

1 жылға – 8 925,28 теңге.

Цена подписки:

через редакцию

на год – 4 212 тенге.

через «Казпочту» для физических лиц

на год – 6 550,96 тенге.

через «Казпочту» для юридических лиц

на год – 8 925,28 тенге.

Жетісу облысы бойынша жазылуы индексі: 15534

Подписной индекс для других регионов РК: 65534

ҚЫСҚА ДА НҰСҚА

ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНДА АЛАЯҚ АЗАМАТТАРДЫҢ АТЫНА 40 МЛН ТЕҢГЕ НЕСИЕ РӘСІМДЕГЕН

Жетісу облысында азаматтардың сеніміне кіріп, олардың атына несиелер мен микронесиелер рәсімдеп, қаржыны жеке бас пайдасына жұмсаған ер адамға қатысты қылмыстық іс бойынша сот талқылауы аяқталды.Тергеу мәліметінше, сотталған адам жәбірленушілердің жеке деректеріне және электрондық цифрлық қолтаңбасына қол жеткізіп, оларды заңсыз несие рәсімдеуге және ақшалай қаражатты иемденуге пайдаланған. Қылмыстық әрекеттер нәтижесінде 14 азамат зардап шегіп, келтірілген материалдық шығын көлемі 40 млн теңгеден асты.Сот үкімімен ол кінәлі деп танылып, 4 жыл 6 ай мерзімге бас бостандығынан айырылды, - деп жазды аймақтағы прокуратурадан. Үкім заңды күшіне енді.

СҮЙІНШІ! ҮКІМЕТ КІМДЕР ЗЕЙНЕТКЕ ЕРТЕ ШЫҒА АЛАТЫНЫН АЙТТЫ

Үкімет алдағы уақытта мал бағатын жұмысшыға арнап әлеуметтік пакет ұсынбақшы. Бұл жаңалықты премьер-министрдің орынбасары – ұлттық экономика министрі Серік Жұманғарин жеткізді, деп жазады Alash.kz ұлттық порталы. Мәселенің мән-жайын Ауыл шаруашылығы министрлігі түсіндірді. «Бақташылар, яғни, түйеші, шопандардың зейнет жасын төмендету, балаларын грант арқылы оқыту бойынша қосымша жеңілдіктер қарастыру жөнінде ұсыныс келіп түскен болатын. Қазіргі таңда оны жұмыс тобы қарастырып жатыр», - дейді ведомство мамандары. Депутаттар да малшыларға қолдау білдіру керек деп отыр. Айдарбек Хожаназаровтың пікірінше еңбек адамдарының жалақысын көтеріп қана қоймай, баспанамен қамту керек. *«Қазір шопан табу қиын. 500-700 мың теңге ұсынсаң да, жұмысшы табыла бермейді. Бөлек мәртебе беру, бөлек қолдау – мал шаруашылығы үшін өте маңызды. Президентіміз де келесі жылы мал шаруашылығына көңіл бөлінетінін айтты»*, - дейді Айдарбек Хожаназаров.

ПАНИФИЛОФ АУДАНЫНЫҢ НӘДЕК АУЫЛЫНА ТАБИҒИ ГАЗ ҚОСЫЛДЫ

Ауылдың 2500 тұрғыны енді көгілдір отынның қызығын көретін болады. Жыл басынан жоспарланған аудандағы 25 елді-мекенді газға қосу жұмыстары біртіндеп іске асып келеді. Мәселен, қараша айында Ақкент, Ават ауылдарына табиғи газ берілген болса, жыл соңына дейін тағы оншақты ауылға газ келетін болады.

ТАЛДЫҚОРҒАНДА ЖАЛАЙЫР ДАҒҒЫЛЫ БОЙЫНА КӨПҚАБАТТЫ ҮЙЛЕР САЛЫНАДЫ

Қала әкімі Ернат Бөзіл келесі жылы жалайыр даңғылы бойында салтанатты көпқабатты тұрғын үйлердің жобасын қайта қарап, кей мәселелерді пысықтады. Облыс орталығы жыл сайын кеңейіп, жаңа шағын аудандар бой көтеруде. Оның дәлелі алдағы жылдары Қаратал өзенінің оң жақ жағалауын дамыту жоспарланып отыр, сондай-ақ 11,12,13-ші шағын аудандар да салынады. Сонымен қатар, 2026-2027 жылы аралығында Жалайыр даңғылы бойында көпқабатты тұрғын үйлер салынбақ. Бұл жұмыстар биылғы жылы бастау алды. Қала әкімі жобаны қайта қарап, әлі де пысықтау қажет тұстарын атап өтті. Сондай-ақ, қолға алынып жатқан барлық жобалардың қала экономикасының әлеуетін арттыруға бағытталғанын айтып, олардың тұрақты бақылауда болуын тапсырды.

ҚАЛА ӘКІМІ ЕРНАТ БӨЗІЛ «АРБАТ» ЖАЯУ ЖҮРГІНШІЛЕР АЙМАҒЫНЫҢ АБАТТАНДЫРУ САПАСЫН ТЕКСЕРДІ

Қала әкімі Ернат Бөзіл зиялы қауым өкілдерімен және қоғам белсенділерімен бірге қайта жаңғыртудан өткен «Арбат» жаяу жүргіншілер аймағын аралап, атқарылған жұмыстың нәтижесімен танысты. Аралау барысында қала әкімі бұл демалыс орнының қала тұрғындары үшін көп жылдан бері айрықша маңызы бар екендігін және оның жаңаша келбеті шаһардың жалпы көркін айқындай түсетінін атап өтті. Жаңартылған демалыс аймағында орындықтар саны арттырылған, түңгі жарықтандыру жүйесі толық жаңарған. Сонымен қатар жер төсемдері түгелдей ауыстырылып, тұрғындарға ыңғайлы шахмат ойнайтын арнайы орын да қарастырылған. Бұған қоса, ұзақ уақыт жұмыс істемей тұрған ақпараттық LED-экран да қайта іске қосылды.

ТАЛДЫҚОРҒАНДА 12 МЕКТЕП МАҢЫНДАҒЫ ЖАЯУ ЖҮРГІНШІЛЕР ӨТКЕЛДЕРІ ЖАРЫҚТАНДЫРЫЛДЫ

Облыс орталығында Талдықорған қаласында жаяу жүргіншілердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында биыл жаяу жүргіншілер өткелдерін жарықтандыру жұмыстары толық аяқталды. Аталған жұмыстар қаламыздағы 12 мектептің маңындағы көше өткелдеріне жүргізілді. Айта кетейік, биыл Талдықорғанда 3 жаяу жүргіншіге арналған жаңа 2 автокөлікке арналған жаңа бағдаршам іске қосылды.

ӘЛЕМДІК ДОДАДА ТОП ЖАРҒАН СПОРТШЫЛАР МАРАПАТТАЛДЫ

Талдықорған қаласының әкімі Ернар Бөзіл Жапонияның Токио қаласында өткен киокушинкай-кан каратэ бойынша Әлем чемпионатында жоғары нәтижеге қол жеткізген жас спортшылар Еркежан Асылбай мен Аделя Буенбаеваны, сондай-ақ қызметтік борышына адалдық танытқан полиция қызметкерлерін арнайы қабылдап, алғыс хаттар табыс етті. Қала басшысы қабылдауға келген тәртіп сақшыларын «Заң мен тәртіп» идеялогиясын нығайту жолындағы еңбегі, сондай-ақ жасөспірімнің өмірін сақтап қалу және «Жастар-3» тұрғын алабында болған өрт кезінде адамды құтқаруда көрсеткен ерлігі үшін марапаттады. Әкім олардың кәсібилігі мен батылдығы қоғам қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маңызды үлес екенін атап өтті.

ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНДАҒЫ «АЛТЫН-ЕМЕЛ» ҰЛТТЫҚ ПАРКІНДЕ ҚҰЛАНДАР КӨБЕЙІП КЕЛЕДІ

Жетісу облысындағы «Алтын-емел» ұлттық паркінде құландар көбейіп келеді. Өңірге бұл жабайы жануарлар алғаш рет 1982 жылы «Барсакемлес» қорғынан жеткізілген. Сол кезде олардың саны небірі 32 бас болатын. Биылғы санақ кезінде 3,5 мыңнан асқаны анықталған. Бұл еліміздегі керқұландардың ең ірі популяциясы деп есептеледі, - дейді мамандар.

(Ақпараттар ашық дереккөздерден алынды)

ӘЙЕЛДЕРДІҢ ТҰЛҒАЛЫҚ ДАМУЫ

28 күні Бейсен Құранбек атындағы журналистер үйінде Жетісу облысындағы әйелдер мен қыздардың қаржылық, құқықтық сауаттылығын және көшбасшылық әлеуетін арттыруға бағытталған кездесу өтті. Аталған шараның спикерлері Жетісу облыстық мәслихатының төрағасы

Тойлыбаева Гүлнар Қожағұлқызы, Қаржы саласының expertі, бизнес-тренер Әсел Жарасқалиқызы, заң саласының кеңесшісі, оратор Даулетбаев Ержан Жанатұлы. Кездесуде тұлғалық даму, мақсат қою уақытты тиімді жоспарлау, командалық жұмыс, шешім қабылдау, конфликтіні басқару және көшбасшының негізгі қасиеттері жан-жақты түсіндірілді. Қатысушылар

рөлдік ойындарға қатысып, өмірлік жағдайларды талдап, өз көшбасшылық стильдерін анықтауға мүмкіндік алды. Сондай ақ Әсел Жарасқалиқызы қатысушыларға жеке қаржыны басқару, бюджет құру, жинақ жасау, инвестиция негіздері және қаржылық қауіпсіздік тақырыптарын жүйелі түрде түсіндірді. Қатысушылар нақты құқықтық жағдайларды шешуді үйреніп, практикалық дағдыларын жетілдірді.

Нұрила НҰРБОЛҚЫЗЫ

«ЖЫР ДҮЛДҮЛІ - ЖҮМЕКЕН»

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Гимнің авторы, қазақтың көрнекті ақын, жазушы, композитор, сазгер, 15-тен астам жыр жинақтың, бірнеше романы, повестері, мақалалардың авторы - Жүмекен Сабырұлы Нәжімеденовтың туғанына 90 жыл толуына орай 3-ші бөлімшедегі № 7 кітапхана филиалының ұйымдастыруымен Шоқан Уәлиханов атындағы № 10 орта мектеп- гимназиясының қазақ тілі мен әдебиет пәнінің мұғалімі Назгүл Жанәбілқызы Блеутаеваның жетекшілігімен 6 «ә» сынып оқушыларының арасында «Жыр дүлдүлі - Жүмекен» атты ақпарат сағаты өткізілді.

Іс-шара барысында К.Жұмаділқызы Жүмекен Нәжімеденовтің өмірі мен шығармашылық жолына тоқталып, кең көлемде мағлұмат берді. Сонымен қатар оқушылар Амина Әбдұмажит, Айару Серікқызы, Нұржан Садуақас, Алихан Құрман, Еркінбек Керімханұлы, Анел Асхатқызы, Жансая Ғабитқызы ақынның «Ақ шағала», «Ата даусы – дала үні», «Жаңғырық» романын, «Аспанда күн барда, әлемде сыр барда», «Бір үзім нан», «Менің ғашығым» атты ақынның прозалық шығармаларын, өлеңдерін мәнерлеп жатқа оқыды. Шараға белсене қатысқан оқушылар «Алғыс хатпен» марапатталды. Мақсаты: Ақынның шығармашылық мұрасымен таныстыру, әдебиет пен ел тарихындағы орнын насихаттау, оқырмандарды кітап оқуға және патриоттық рухта тәрбиелеу.

Күміс ЖҰМАДІЛҚЫЗЫ, 3-ші бөлімше №7 кітапхана филиалының кітапханашысы, Талдықорған қаласы

ШЫРША ДА ЖЫЛАЙДЫ

Жаңа жыл мерекесі жақындағанда заңсыз түрде шырша кесу деректері жиілей түседі. Ал шырша 30–50 метрге дейін өсетін, 50–150 жыл аралығында өмір сүретін, өте баяу өсетін қылқан жапырақты ағаш. Сондықтан оны қорғау – табиғат алдындағы ортақ жауапкершілігіміз.

Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінің 340-бабына сәйкес жас шыршаларды рұқсатсыз кесу, тасымалдау немесе сату – қылмыстық жауапкершілікке әкеледі. Заңды бұзғандарға мүлкі тәркіленіп, белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан айырылуы, 160–3000 АЕК мөлшерінде айыппұл салынуы немесе 10 жылға дейін бас бостандығынан айырылуы мүмкін. Құрметті жерлестер! Орман - стратегиялық маңызы бар табиғи байлық, мыңдаған жануарлар мен құстардың мекені. Табиғатты сақтау – келер ұрпаққа қалдырар аманат. Әсіресе ме-реке кезінде жас талды сындыру, заңсыз кесілген шыршаны сатып алу сияқты әрекеттер де экологияға үлкен зиян келтіретінін естен шығармайық. Егер сіз табиғатқа зиян келтіру немесе ағашты заңсыз кесу фактісінің куәгері болсаңыз, келесі нөмірлерге хабарласыңыз: 8/72832/ 3-15-39, 3-11-13 немесе 102.

Е. АҚСАМБАЕВ, «Қапал орман шаруашылығы» мекемесінің бас инженері

ҚОШ БОЛ, ҚҰРМАШ АҒА!

Талдықорған қалалық ардагерлер ұйымы ардагер ұстаз, тәлімгер «ҚР білім беру ісінің үздігі» Исмаилов Құрмаш ағамыздың өмірден озғанын қайғыра отырып хабарлайды. Алматы облысы Нарынқол өңірінде өмірге келген ағамыз өзінің саналы ғұмырын қиын да мәртебелі, ұстаздық салаға арнаған. 1964 жылы қазақтың Абай атындағы педагогикалық институтын физика пәні мамандығы бойынша бітірген соң жолдамамен Қапал, Ақсу аудандарында мамандығы бойынша қызмет атқарды. Ұстаздық қызметін Қапал ауылында қатардағы мұғалімнен бастап мектеп-интернаты оқу ісінің меңгерушісі болып жалғастырған. 1970-1976 жылдары Көшкентал орта мектебінде, 1978-1996 жылдар арасында Бөрілтебе ауданының Егінсу ауылында директорлық қызметте болды. Жалпы директор болып қызмет атқарған 26 жылда қаншама шәкірттерді білім нұрымен сусындатып, ұстаздарға бағыт- бағдар беріп отырған тәлімгер басшы ретінде танылды. 2001 жылдан 2007 жылы зейнеткерлік демалысқа шыққанға дейін Талдықорған қаласында Д. Рақышев атындағы мектеп – интернатта қызмет атқарды. Зейнеткерлік демалысқа шыққан соң да, өзінің белсенділік қабілетімен қалалық ардагерлер кеңесінде жас ұрпақты тәрбиелеу бағытында мазмұнды да, мағыналы іс-шаралар атқаруға ат салысты. Қала және облыс арасында өтіп тұратын батагөй, терме, мүшәйра, ән байқауы сияқты өнер сайыстарына белсене қатысып, жүлделі орындардан көрініп жүрді. Шығармашылық өнерімен де танылған ағамыз өз жанынан өлең -жыр, терме шығарып сазгерлік қасиеттерін де дамытып отырды. Райымбек батырдың 300 жылдық мерейтойында өзі шығарған арнау әнін орындаған. Абай Құнанбайұлы мен Ілияс Жансүгіровке арнап шығарған жыр-термелері бар. Ардагер ұстаз, сыйлы әріптес, ұлағатты отағасы болып құрметке бөленіп өткен ағамыздың жарқын бейнесі жүрегімізде мәңгі сақталады!

Талдықорған қалалық ардагерлер кеңесі

АИДА БАЛАЕВА ПОЛУЧИЛА НОВУЮ ДОЛЖНОСТЬ

Указом главы государства Балаева Аида Галымовна назначена заместителем премьер-министра – министром культуры и информации Республики Казахстан. Об этом пишет пресс-служба президента.

Аида Балаева в 2000 году окончила Алматинский государственный университет имени Абая, а в 2007 году — Казахский национальный аграрный университет. С 1999 по 2004 год работала в Алматинском областном управлении информации и общественного согласия. В 2004 году возглавила отдел анализа и прогнозирования управления информации по Алматы. В 2006 году стала директором департамента внутренней политики Алматы. С 2010 по 2014 год занимала должность заместителя акима Астаны. В 2014 году перешла на работу в Администрацию Президента, где заведовала отделом внутренней политики. В 2019 году Аида Балаева стала помощником Президента – заведующей отделом по контролю за рассмотрением обращений Администрации Президента. В 2020-м она назначается министром информации и общественного развития. А в 2022 году получает должность заместителя руководителя Администрации Президента. 2 сентября 2023 года указом Президента Аида Балаева назначена министром культуры и информации. 6 февраля 2024 года указом Президента Аида Балаева снова была назначена министром культуры и информации.

СЕЛЬЧАНЕ НАЧАЛИ УСТАВАТЬ ОТ ВЫБОРОВ

Президент поручил тщательно взвесить преимущества и недостатки системы выборности районных акимов, передает Ulysmedia.kz.

В ходе своего выступления на диалог-платформе сельских акимов Токаев обратил особое внимание на различные мнения в стране, в том числе высказанные общественниками и депутатами о пересмотре необходимости выборов в районах. Эту позицию, по его словам, поддерживает и население.

Существует также мнение, что избирательные кампании могут препятствовать конкретной работе, которая должна вестись

на местах. Эту позицию следует учесть, - заявил он. К настоящему времени избрано 52 акима районов. Их работу, по словам президента, необходимо проанализировать. Основная цель – достижение положительных результатов, а не обязательное проведение выборов. Токаев отметил, что правительство совместно с депутатами должно всесторонне рассмотреть этот вопрос и принять взвешенное, справедливое решение.

БЫТОВОЕ НАСИЛИЕ В ОБЛАСТИ УВЕЛИЧИЛОСЬ НА 37,7 ПРОЦЕНТА

Следует отметить, что с начала текущего года в сфере семейно-бытовых отношений зарегистрировано 175 уголовных дел, что на 37,7 % больше по сравнению с аналогичным периодом прошлого года – сообщает TINFO Служба новостей.

В отношении правонарушителей вынесено 2093 защитных предписания. За нарушение требований статьи 461 Кодекса об административных правонарушениях Республики Казахстан к административной ответственности привлечены 129 правонарушителей. По представлению органов внутренних дел судами установлены особые требования в отношении 423 лиц. За нарушение особых требований, установленных судом, к административной ответственности привлечены 165 человек.

В городе Талдыкорган также продолжает работу Центр социальной помощи жертвам бытового насилия. Получатели социальных услуг имеют возможность временного проживания в центре сроком до 6 месяцев.

В целях профилактики бытового насилия в центре круглосуточно функционируют городская линия 1301, мобильные номера 8 (7282) 28-00-05, 41-53-13, а также номер WhatsApp: 8 700 710 82 66.

ЧСИ В ТАЛДЫКОРГАНЕ ЗАНИЗИЛИ СВОИ ДОХОДЫ НА 665 МИЛЛИОНОВ ТЕНГЕ

Выявлены скрытые доходы частных судебных исполнителей на сотни миллионов тенге, передает агентство Kazinform со ссылкой на прокуратуру области Жетысу.

Прокуратурой города Талдыкорган по результатам анализа установлены существенные занижения доходов в декларациях по индивидуальному подоходному налогу по форме 240.00, поданных частными судебными исполнителями (ЧСИ) за 2023 год. Согласно статистическим данным, фактический объем завершенных исполнительных производств составил 896,1 млн тенге, тогда как в представленных налоговых декларациях отражено всего 231 млн тенге. Разница составляет 665,1 млн тенге. В результате внесенного прокуратурой города представления три ЧСИ подали дополнительные налоговые декларации и на их

основании уплатили дополнительно 2,6 млн тенге налогов. Аналогичные нарушения установлены у 17 ЧСИ. В настоящее время уполномоченный орган в целях исполнения прокурорского акта надзора принимает меры по взысканию налоговой задолженности ЧСИ.

КОРОТКО ОБО ВСЕМ

В КАЗАХСТАНЕ СИЛЬНО ПОДОРОЖАЕТ МОБИЛЬНАЯ СВЯЗЬ

Три основных мобильных оператора Казахстана планируют повысить тарифы из-за возросших расходов на развитие инфраструктуры и изменений в налоговом законодательстве, пишут казахстанские СМИ.

Как сообщает KазТar, в компании Tele2 объяснили, что необходимость пересмотра цен на тарифные планы вызвана потребностью в поддержании надежной работы сети и повышении качества связи.

Представители оператора также отметили, что вместе с увеличением абонентской платы пользователи получат дополнительные услуги в некоторых пакетах, включая доступ к QINO. Эта услуга предлагает бесплатный просмотр 80 телеканалов и онлайн-кинотеатров Megogo, PlanB и Tvigle до января 2026 года.

Изменения вступят в силу в разные сроки: у Tele2 и Airtel новые тарифы будут действовать с 25 декабря, а Beeline обновит свои расценки с 1 января 2026 года.

ГРУЗОВОЙ ПОЕЗД СОВЕРШИЛ НАЕЗД НА ЧЕЛОВЕКА

В области Жетысу грузовой поезд совершил наезд на человека. В результате мужчина получил травму ноги и был оперативно доставлен в больницу станции Сарыюзек, передает NUR.KZ.

На перегоне Дос - Сарыюзек в области Жетысу машинист грузового поезда при скорости 43 км/ч применил экстренное торможение из-за выхода человека на железнодорожные пути.

В КТЖ призвали всех граждан строго соблюдать правила безопасности на железнодорожных путях и переходить пути в установленных местах. Соблюдение этих правил является ключевым условием предотвращения несчастных случаев. В ДП на транспорте корреспонденту NUR.KZ пояснили, что 30 ноября текущего года по факту нарушения правил безопасности движения или эксплуатации железнодорожного транспорта сотрудниками отдела полиции на станции Уштобе возбуждено уголовное дело.

СКОПЛЕНИЕ ПЕТРОГЛИФОВ НАШЛИ КАЗАХСТАНСКИЕ АРХЕОЛОГИ

Очередное скопление петроглифов нашли археологи на территории национального парка "Алтын-Эмель" в области Жетысу, сообщает Zakon.kz.

Галерея с древними рисунками оказалась спрятанной глубоко в горах, и на первый взгляд петроглифы можно просто не заметить. Однако игра света при солнечном освещении в течение дня очень ярко и неожиданно проявляет их для путешественника, когда перед его взором предстают групповые сцены охоты и ритуальные обряды из жизни людей, начиная с эпохи бронзы. По словам ученых, многочисленные свидетельства говорят о том, что древний памятник представляет собой целый комплекс, в который входят некрополь, наскальные рисунки и даже жилища. Как они утверждают, главной примечательностью этого памятника является культурный слой, который свидетельствует о том, что на этом месте люди жили на протяжении четырех тысячелетий. Благодаря тому что он находится на территории национального парка "Алтын-Эмель" под защитой государства, его не ждет разрушение, как это стало с несколькими аналогичными скоплениями древних рисунков на территории Жетысу. В скором времени их изучат и внесут в общий список исторических достопримечательностей".

О ПОДОЗРИТЕЛЬНОМ ДЕТСКОМ ПИТАНИИ ИЗ КАЗАХСТАНА

Специалисты "Россельхознадзора" пресекли попытку незаконного ввоза детского питания на пункте пропуска "Сагарчин". Это около 3,8 тонн продукции: 650 бутылок кисломолочного продукта и 3 000 упаковок сухого порошка. Почти 4 тонны. Во время ветеринарного контроля установили факты перемаркировки товара – сообщает Ulysmedia.kz. На сухом порошке было указано, что производитель ТОО «Akshatau.kz», на деле же оказалось, что питание произвели на предприятии ТОО «MAX NRG», а оно не аттестовано для поставок продукции в страны Таможенного союза. Кисломолочный товар не исследован на антибиотики, радионуклиды и тактические элементы, - говорится в сообщении. Перевозчиков привлекли к административной ответственности, а продукцию вернули в Казахстан. Ранее в России развернули фуры с 9 тоннами мороженого из Казахстана. Россия продукты граница Казахстан питание.

В ОБЛАСТИ ЖЕТИСУ ДЕЙСТВУЮТ 588 ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В том числе 378 в обрабатывающей промышленности. За 10 месяцев текущего года объем промышленного производства составил 323,2 млрд. тенге, - сообщает пресс-служба акима области Жетысу.

По данным областного управления предпринимательства и индустриального-инновационного развития, объем производства в обрабатывающей промышленности составил 240,1 млрд. тенге. При этом доля в промышленности – 74,3% с ростом на 3,3% к аналогичному периоду 2024 года. Так, в этом году ТОО «Кайнар-АКБ» провело модернизацию и запустило новую линию по производству промышленных аккумуляторов, внедрив при этом автоматизацию склада, сборочной линии, лазерную маркировку и систему учета рабочего времени.

ТОО «Метакон» внедрило лазерную резку металла и роботизированную сварку металлоконструкций, а ТОО «Алач» – упаковочный цех с роботом-паллетайзером. Кроме того, введен в эксплуатацию завод ТОО «Стальбетон» по производству газоблоков с полностью автоматизированным процессом от подготовки смеси до резки и упаковки.

(Все материалы взяты из открытых источников)

Нұрила НҰРБОЛҚЫЗЫ

«Алатау»

6 желтоқсан – елімізде прокурорлар қауымының кәсіби мерекесі. Бұл күн тәуелсіз Қазақстан прокуратурасы 1991 жылы құрылған сәттен бері аталып келеді. Содан бері прокуратура қоғамдағы әділдік пен тәртіптің басты қорғанына айналды. Прокуратура қызметі жай ғана мемлекеттік жұмыс емес - бұл қоғам алдындағы ерекше жауапкершілік, терең сенім мен шынайы адалдықты талап ететін күрделі жол. Прокурорлар күні - тек мереке емес, осы мамандықтың қоғам үшін қаншалықты маңызды екенін көрсететін ерекше күн.

Бүгінгі таңда адамдардың тағдырына бейжай қарамай, әр істі мұқият қарап, әділ шешім қабылдап, қызметінің басты ұстанымына айналдырған прокурорлардың қатарында Ақжол Саматұлы да бар. Ол өз жұмысын үлкен жауапкершілікпен атқарып, қоғамдағы әділдік пен заңдылықты сақтауға шын ниетімен үлес қосып жүрген мамандардың бірі.

Қазіргі таңда Жетісу облысы Талдықорған қалалық прокуратурасында қоғамдық мүдделерді қорғау бөлімінің аға прокуроры болып қызмет етіп жүр. Мереке аясында Ақжолдың өзімен сұхбаттасқан едік. Өз ісіне адал, жауапкершілігі жоғары маман ретінде ол прокуратура қызметінің ерекшеліктері, бүгінгі міндеттері және жастарға берер кеңестері туралы шынайы ойымен бөлісті.

АДАЛДЫҚ ПЕН ӘДІЛДІККЕ ӘКЕМ БАҒЫТТАДЫ

- Менің бұл салаға келуім, ең алдымен, әкеме деген үлкен құрметтен басталды. Әрбір ер бала үшін әке – тірек, бағыт-бағдар беретін шамшырақ, ал оның сенімін ақтау – өмірлік мұрат. Әкемнің адалдығы мен әділдікке деген көзқарасы маған бала кезден-ақ әсер етіп, заң саласына деген қызығушылығымды оятты.

Ал енді «неге полиция немесе әскери қызметті емес, дәл прокуратураны таңдадым?» деген сұраққа келсек, оның да өзіндік себептері бар. Прокуратура – қоғамдағы әділдіктің соңғы қорғаны іспетті. Бұл салада адам

құқықтарын қорғаудың кең әрі нақты мүмкіндігі бар. Прокурор – тек қадағалаушы органның өкілі ғана емес, ол – мемлекеттік мүддені, азаматтың құқығын, заңның үстемдігін қорғаушы ең мықты заңгерлердің бірі.

Бұл қызметте сен заңның барлық саласын терең меңгеріп, әрбір азаматтың құқығын жан-жақты қорғай аласың. Тек қылмыстық процесте ғана емес, еңбек, азаматтық, әкімшілік құқық салаларында да әділ шешімнің шығуына ықпал ете аласың. Яғни прокурор болу – қоғам алдында үлкен жауапкершілік жүктейтін, сонымен бірге елге шынайы пайда әкелуге мүмкіндік беретін маңызды жол.

Прокуратураға келу – мен үшін тек мамандық таңдауы емес, бала күнгі арманымның, әкемнің үмітін ақтауға деген талпынысымның, әділдікке деген өз сенімімнің жалғасы.

Прокуратура органдарындағы жалпы жұмыс өтілім шамамен 5 жылды құрайды. Осы уақыт ішінде түрлі бағыттарда қызмет атқару арқылы мол тәжірибе жинадым, заңның әр қырын тереңірек түсінуге мүмкіндік алдым. Әрбір кезең мені кәсіби тұрғыда шыңдап, жауапкершіліктің мәнін терең сезіндірді.

БАЛАЛАР ҚҰҚЫҒЫ ҚАЛАЙ ҚОРҒАЛУДА?

Қазіргі уақытта менің негізгі лауазымым – балалардың құқықтарын қорғау және білім беру саласындағы органдардың қызметін қадағалау. Бұл бағытта 2 жылдан астам еңбек етіп келемін және мұны өз қызметімнің ең маңызды, әрі жауапты бағыттарының бірі - деп есептеймін.

Өйткені мемлекетіміздің ертеңі – бүгінгі жеткіншектер. Әрбір баланың құқығы, қауіпсіздігі, лайықты білім алуы мен қорғалуы – қоғамның да, мемлекеттің де қызын құндылықтарының бірі. Сол себепті осы саладағы әрбір істің дұрыс, әділ және заңға сай

бағыт мен үшін жай қызмет емес, қоғамға шынайы пайда тигізе алатын, жүрегіммен атқаратын маңызды миссия.

ЖАУАПКЕРШІЛІК ДЕҢГЕЙІ ӨСУДЕ

Талап та, жауапкершілік те өте жоғары. Прокуратура - қадағалаушы орган ретінде заңдылықты сақтау мен қоғамдағы әділетті нығайтуға тікелей жауапты. Сондықтан әрбір тексеріс, талдау немесе процессуалдық шешім барынша мұқият, жүйелі және дәл орындалуға тиіс. Себебі прокурордың әрбір әрекетінің артында - адамдардың тағдыры, бостандығы мен құқықтары ғана емес, сонымен бірге мемлекеттің мүддесі, қоғамдық тәртіп пен сенім жатыр.

Әрбір іс - кешенді процесс. Тексерістер мен шешімдер, ақпаратты жинау, сараптау және құқықтық бағалау сатыларынан өтуі тиіс. Құжаттар мен дәлелдемелердің жинақталуы заң талаптарына сай, тәртіппен және толық жүргізілуі керек,

куәгерлердің сенімділігі мен куәлік мәнінің нақтылығы жан-жақты бағалануы қажет. Қате немесе толық емес талдау сотта әрі қарай кері әсер етуі мүмкін - нәтижесінде заңды шешімнің күшін әлсіретуі, азаматтың құқықтарының бұзылуы немесе мемлекеттің экономикалық, әлеуметтік мүдделерінің зақымдалуы ықтимал.

ОҚУШЫЛАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ МӘДЕНИЕТІ ТУРАЛЫ

Қазіргі таңда прокуратура органдары жастарды қолдау мен олардың құқықтарын қорғау бағытында жүйелі және ауқымды жұмыстар атқаруда. Бұл бағыт мемлекет саясатының маңызды басымдықтарының бірі екенін ескере отырып, прокуратура қоғамның ең әлсіз, әрі қорғауды қажет ететін тобы - балалар мен жасөспірімдердің құқықтық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге ерекше көңіл бөліп келеді.

Мәселен, қала прокуратурасының үйлестіруімен биыл 38 мыңға жуық баланың құқықтары қорғалды. Олардың ішінде 2 мыңнан астам баланың Конституциялық құқықтары қамтамасыз етілді, яғни білім алу, медициналық көмекке қол

жеткізу, қауіпсіз ортада өмір сүру секілді негізгі құқықтарының сақталуы қатаң бақылауға алынды.

Сонымен қатар, оқушылардың құқықтық мәдениетін арттыру, олардың қоғамдағы өз орнын дұрыс түсінуге жағдай жасау мақсатында мектептерде, колледждерде және басқа да білім беру ұйымдарында түрлі форматтағы кездесулер, ашық сабақтар, практикалық түсіндіру шаралары өткізіліп келеді. Бұл жұмыс жасөспірімдердің құқықтық сауаттылығын арттырып қана қоймай, құқық бұзушылықтың алдын алуға ықпал етеді.

Бұдан бөлек, қиын өмірлік жағдайдағы отбасылармен жұмыс та маңызды бағыттардың бірі болып табылады. Әлеуметтік тұрғыдан осал санаттағы балалардың құқықтарын қорғау, олардың қажеттіліктерін анықтау, тиісті мемлекеттік органдармен бірлесе отырып көмек көрсету прокуратура қызметінің негізгі басымдықтарының қатарында. Мұндай қолдау шаралары әрбір баланың қауіпсіз және қолайлы ортада өмір сүруіне мүмкіндік береді.

Бұл - атқарылып жатқан жұмыстың тек аз бөлігі ғана. Қадағалаушы орган ретінде прокуратура қоғамның барлық саласында өз рөлін атқарып, заңдылықты сақтау мен азаматтардың құқықтарын қорғау бағытындағы қызметін үздіксіз жалғастырып келеді.

ПРОКУРОР ҚАНДАЙ АДАМ БОЛУ КЕРЕК?

Ең басты қасиеттер – адалдық пен білім. Бұл екі ұғым прокурорлық қызметтің іргетасы болып саналады. Бір қанатымен

құс ұшпайтыны секілді, прокурор да тек білімге немесе тек адалдыққа сүйеніп толыққанды жұмыс істей алмайды. Егер білім болса – заңды дұрыс қолдана аласың, бірақ адалдық жоқ жерде әділдік болмайды. Ал тек адал болу жеткіліксіз, өйткені құқықтық сауатсыздық кез келген дұрыс ниеттің өзіне кедергі келтіреді.

Сондықтан бұл қасиеттер әрдайым қатар жүруі тиіс. Адал қызмет ету – қоғамға, мемлекетке, заңға деген шынайы құрметті білдіреді. Ал заңды терең білу, оны тәжірибеде сауатты қолдану – прокурордың кәсіби деңгейін айқындайды. Екеуі біріге отырып, нағыз әділ шешім қабылдауға, азаматтардың құқығын қорғауға және мемлекеттің мүддесін сақтауға мүмкіндік береді.

Нағыз прокурордың негізгі ұстанымы – осы екі қасиетті күнделікті жұмыстың өзегіне айналдыру. Адалдыққа сүйеніп әрекет ету, білімін үнемі жетілдіру, заң алдындағы жауапкершілікті терең сезіну – кәсіби биіктіктің басты көрсеткіші. Осындай үйлесім ғана прокурорды шын мәнінде әділдік жолындағы мықты, сенімді және қоғамға қажетті маман етеді.

ӘРІПТЕСТЕРГЕ МЕРЕКЕЛІК ТІЛЕК

Құрметті әріптестер! Сіздерді кәсіби мерекелеріңіз – Прокурорлар күнімен шын жүректен құттықтаймын! Заңның үстемдігін қамтамасыз ету, қоғамдағы әділеттілік пен құқықтық тәртіпті нығайту жолындағы еңбектеріңіз – мемлекетіміздің тұрақтылығы мен азаматтардың сенімінің негізі. Сіздер күн сайын жауапкершілігі зор, күрделі әрі маңызы жоғары міндеттерді атқарып, адам құқықтарын қорғау ісіне айрықша үлес қосып келесіздер. Қызметтегі табандылықтарыңыз, адалдықтарыңыз және өз ісіне деген шынайы ықыластарыңыз әрқашан жоғары бағалана берсін. Әрбір тексеріс, әрбір шешім, әрбір қадам – қоғамға қызмет етудің көрінісі. Бұл жолда сіздерге мықты денсаулық, сарқылмас жігер, кәсіби биіктер мен жаңа жетістіктер тілеймін. Отбасыларыңыз аман, шаңырақтарыңыз шаттыққа толы, берекелі болсын! Елдің игілігі үшін жасап жатқан қажырлы еңбектеріңізге сәттілік серік болып, әрқашан абырой мен әділдік жолынан таймай жүре беріңіздер! Мереке құтты болсын!

Автордан: Ақжол мырзаның жауаптарынан байқағанымыз, прокурордың тек заңды қадағалаушы ғана емес, қоғамның дамуындағы маңызды тұлға екенін, оның құқықтық мәдениеті жоғары, әділетті мемлекет құру жолындағы әрбір бастамасы, оның ішкі жауапкершілік жүгі арқылы адам тағдыры мен мемлекет мүддесін қорғаудағы рөлін айқын сезіндік. Әділет жолында қызмет ету - кімге болса да бұйыра бермейтін үлкен мәртебе. Ал сол жолды таңдаған азаматтарға тек биік мақсат, мықты рух және таусылмас жігер тілейміз.

АУЫЛ БАСШЫСЫН КІМ ТАҢДАУЫ КЕРЕК?

2025 жылғы 28 қарашада Астанада Қасым-Жомарт Тоқаев ауыл әкімдерімен диалог-платформа өткізді. Бұл — ауыл әкімдерінің институтын одан әрі жетілдіруді, ауылды дамыту мен жергілікті басқаруды нығайтуды көздейтін ауқымды шара. Сол күні бірқатар маңызды мәселелер көтеріліп, ауыл әкімдері мен билік арасындағы диалог арқасында халықтың тұрмыс сапасы мен ауыл инфрақұрылымын жақсарту, әлеуметтік-экономикалық даму жолдары талқыланды.

Тоқаев: «Ауыл-халқымыздың тамыры. Ауылдарымыз мықты болса, ел де берекелі болмақ» деп, ауыл әкімдерінің рөлі мен жауапкершілігін ерекше атады. Әкім - ең алдымен, халықпен тікелей жұмыс істейтін мемлекеттік қызметші екенін айтты.

Ауыл әкімдерін сайлау және жергілікті басқаруды жетілдіру тақырыбы қоғамда кең талқыланып жатқан өзекті мәселелердің біріне айналды. Осы мәселеге байланысты, біз «Ақ жол» партиясының Жетісу облыстық мәслихатының депутаты, облыстық мәслихаттың ұрақты комиссиясының төрағасы Ермек Егінбаевпен арнайы сұхбаттасып, ойда жүрген сұрақтарымызды қойған едік.

- Ауыл әкімі төңірегіндегі сұрақтарға пікір білдірушілер екіжақты пікір айтады : бірі сайланғаны дұрыс десе, екіншілері – тағайындалғаны дұрыс дейді. Сіз не дер едіңіз?

- Ермек Егінбаев: Меніңше, ауыл әкімін сайлау - дұрыс шешім. Себебі әкім халықтың таңдауымен келген кезде, ең алдымен елдің талабын тыңдап, соған сай жұмыс істейді, ол алдына нақты бағдарлама қойып, ауылдың әлеуметтік-экономикалық дамуына жауапты болады. Ал жоғарыдан тағайындалған жағдайда, ол өзін тағайындаған адамның көңілін табуға көбірек ұмтылуы мүмкін. Сайланған әкім халықтың алдында өз бағдарламасын жариялап, сол міндеттерді орындауға ел алдында міндетті болады.

Бұл бастаманы еліміздің Президенті 2021 жылы енгізген болатын. Ал 2022 жылдан бастап ауыл әкімдері алғаш рет сайлау арқылы анықтала бастады. Айта кету керек, бұл идея біздің «Ақ жол» партиясының 2020 жылдың қараша айында қабылданған бағдарламасында көрсетілген. Сол кезде біз ауыл және аудан әкімдерін халық сайлауы керек, әрі олар қандай да бір партия қатарында болмауы тиіс деген ұсыныс жасаған едік. Осы бастаманы қазіргі Президент Қасым-Жомарт Кемелұлы қолдап, оны іс жүзінде жүзеге асырып келеді.

2023 жылы аудан әкімдері пилоттық режимде сайланды, ал 2024 жылдан бастап бұл тәжірибе кеңінен енгізіліп жатыр. Соңғы ауыл және аудан әкімдерінің форумында Президент ауыл әкімдерін міндетті

түрде сайлау қажеттігін атап өтті. Ал аудан әкімдеріне қатысты мәселені әлі де жан-жақты қарастыру керектігіне тоқталды. Өйткені сайлаулар тым жиі өткізілсе, шығын да көбейеді, тұрғындарға да қосымша салмақ түсуі мүмкін.

Ауыл әкімдерінің 84 пайызы сайланды. Орташа жасы - 42. Олардың арасында бұрын мемлекеттік қызметте істемеген, бірақ кәсіпкерлікпен айналысып, тәжірибесі бар адамдар да бар. Халықтың сенімімен келгендіктен, мұндай азаматтарға қосымша білім беру, біліктілік арттыру курстарынан өткізу аса маңызды.

- Президентіміз айтқандай, бізде сайлаулар жиі өткізілетіні рас. Сол сайлауларға көпшілік қауым енжарлық танытып, бармай жатады десек, бұл өтірік емес. Осының себебі не деп ойлайсыз?

- Ермек Егінбаев: Біріншіден, халық сайлау нәтижесіне сенбей, күманданады. Бұл сұрақтың өзінде көп сұрақ бар. Екіншіден, сайланған әкімдер өз бағдарламасын немесе міндеттемелерін толық орындамай қалу қаупі бар. Сол себепті кей азаматтар «біз бармасақ та, сайлау өтеді» деп немқұрайды қарайды.

Ал кейбір адамдар сайлаудан өтіп алғанымен, кейін өз міндетін дұрыс атқара алмай, қызметтен өз еркімен кетіп қалатын жағдайлар кездеседі. Өйткені халықпен жұмыс істеу — оңай шаруа емес. Мемлекеттік қызмет жауапкершілікті, ұйымдастырушылық қабілетті және халықтың мәселесін түсініп, оны дер кезінде көтере білуді талап етеді. Сондықтан бұл орынға лайық болу үшін

біліктілік, білім және тәжірибе қажет. Ауыл тұрғындары өздері таңдаса — ол тұлғаның сайлануына 100 пайыз сенімді болады және сайлауға сенімді түрде барады.

«Ақ жол» партиясының ұстанымы бойынша да, менің жеке пікірім бойынша да ауыл әкімдерін халық сайлауы керек деген тұжырымдамын, қайталап айтсам — кешірерсіздер. Себебі ауылды ең жақсы білетін, сол жердің жағдайын көріп жүрген тұрғындардың өзі лайықты адамды таңдай алады. Әкімдікке келетін азамат тек мемлекеттік қызметте істеген болуы шарт емес. Қазіргі талаптарда мұндай шарт қойылып жатқанымен, тәжірибесі болмаса да, бойында қабілеті, жауапкершілігі және талаптылық қасиеті бар адам жұмысты нәтижелі түрде жүргізе алады. Халық қалаған, ел сенім білдірген азамат ауылды алға сүйреуге қауқарлы деп есептеймін.

Жалпы, ауыл әкімдерін сайлау тәжірибесі - елдің саяси мәдениетін қалыптастырудағы маңызды қадам. Бұл - тек бір адамды таңдау процесі емес, жергілікті жердің болашағына қоғам болып атсалысудың көрінісі. Ауылдағы әрбір сайлау - тұрғындардың белсенділігін арттырып, олардың өз тағдырына деген жауапкершілігін күшейтеді. Әсіресе, ауылда туып-өскен, жергілікті ахуалды терең білетін азаматтың әкімдікке келуі - сол өңірдің дамуына нақты ықпал ете алады.

Бүгінде ауыл халқы арасында белсенділік біртіндеп артып келеді. Бұған әкімдердің халықпен жиі кездесуі, есеп беру механизмі, сондай-ақ жергілікті мәселелерді ашық талқылау мәдениетінің қалыптасуы әсер етіп жатыр. Халық сайлаған әкімнің әр шешімі жұрт назарына тікелей ілігетіндіктен, бұл өзі бір бақылау тетігі болып табыла-

ды. Жаңа әкімдер арасында да өз округіне жанашыр, ауылдың мәселесін жақсы білетін, ауыл шаруашылығын дамытуға ерекше көңіл бөліп жүрген азаматтар көптеп кездесе бастады.

- Рас айтасыз. Бүгінде ауыл азаматтарының белсенділігі артып, қоғамдағы өзгерістерге атсалысып, кемшіліктер мен ұсыныстарын ауылдың әлеуметтік өмірін жақсартуға арнап жатқаны орынды ұмтылыс. Ермек аға, ашық пікіріңізді естіп, енді осы сұрағымды қала тұрғындарына қойып көрсем деп едім. Ал өзіңізге толымды ойларыңыз үшін рахмет демекпін.

ЕЛ ПІКІРІ ЕКІҰДАЙ

Ауыл әкімін сайлаймыз ба, әлде жоғарыдан тағайындалсын ба?

Айнұр, 34 жаста: Менің ойымша, ауыл әкімдерін халық өзі сайлауы керек. Себебі сол ауылда тұратын адамдар әкімнің қандай болуы керектігін жақсы біледі. Халықтың дауысы арқылы келген әкім өзіне сенім білдірген жұртқа есеп береді. Сонда ашықтық, әділдік болады. Бұрын тағайындап қоятын кезде әкім кімнің мүддесін қорғайтыны түсініксіз еді, енді бәрі халықтың бақылауында болады.

Ерболат, 52 жаста: Меніңше, ауыл әкімін сайлау емес, тағайындау дұрыс. Себебі жұрт көп жағдайда эмоциямен

Дана, 29 жаста: Әкімді сайлау жүйесі дұрыс, бірақ кандидаттарға қойылатын талаптарды күшейту керек деп ойлаймын. Кей ауылдарда тәжірибесі жоқ адамдар өтіп кетіп жатады. Әкімді халық сайлағаны дұрыс, бірақ оның кәсібилігіне, біліміне нақты талап қойылуы тиіс.

Гүлмира, 47 жаста: Халық сайлауға әрқашан бірдей дайын емес. Көпшілігі кімге дауыс беріп жатқанын түсінбей, таңысына немесе жақынына қарап таңдайды. Ал тағайындау кезінде жауапкершілік мемлекетте болады. Меніңше, бұл тиімді.

Соған қарағанда, ауыл әкімдерін сайлау не тағайындау мәселесі - қоғамда ашық талқылауды талап ететін өзекті тақырыптардың бірі. Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың ауыл әкімдерімен кездесуінде айтқан бастамалары да дәл осы бағытты дамытуды, ауылды жаңаша басқару жүйесіне бейімдеуді көздейді. Бүгінде елімізде 2334 әкім тікелей сайлау арқылы анықталуы - жергілікті өзін-өзі басқару тетіктерінің біртіндеп нығайып келе жатқанын көрсетеді.

Дегенмен көзқарастар әртүрлі: бір тарап сайлау үрдісін халық сенімін арттыратын демократиялық қадам деп бағаласа, екінші тарап кәсіби біліктілікті басты орынға қойып, тағайындау жүйесін тиімді санайды. Бұл еліміздің саяси мәдениеті қалыптасу жолында екенін, қоғамда пікір алуандығы бар екенін білдіретін табиғи құбылыс.

Сарапшылар мен депутаттардың пікірлері, тұрғындардың ұсыныстары, сонымен қатар мемлекеттік органдардың жаңа бастамалары ауыл әкімдері институтын одан әрі жетілдіруге мүмкіндік береді.

Ең бастысы қабылданатын әр шешім ауылдың дамуына, тұрғындардың өмір сапасын жақсартуға бағытталуы тиіс. Сонымен қатар, ауыл әкімінде «ауылымды жайқалтсам!» деген ниетке қоса қаржысы болуы керек қазынасында. Олай болмаған күнде алақанында қаржысы жоқ әкім түк те істей алмайды. Аудан, не облыс бюджетіне телміріп отырады — деп ойлаймын. Мүмкін менікі дұрыс пікір емес шығар, сіз не айтар едіңіз, оқырман? Газет редакциясы сіздің пікіріңізді жариялауға әрқашан дайын.

Нұрилла НҰРБОЛҚЫЗЫ

Дүйсенбі - Понедельник, 8 желтоқсан

ХАБАР

05.00 Сериал «Восточные сладости»
06.00 Концерт «Өз елім»
07.00 «Оян!»
09.00 Мультсериал «Белка и стрелка. Озорная семейка»
09.30 Сериал «Моя пре-красная жизнь»
11.30 Пульс планеты
11.40 «Хақың бар»
12.00, 20.00 Телехикая «Ғашықтың тілі»
13.45, 21.45 Телехикая «Келінжан-6»
15.30 «Айтыс айнасы»
16.00, 00.30 Сериал «Бед-ная настя»
18.00 Новости
18.25 Жер-жаһан
18.35 Жаңалықтар
19.00 «Cover show»
23.30 «Кешгес»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «П@утина»
07.00 «Koremix-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро. Казах-стан!»
10.00 Сериал «Украденное счастье»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koremix-шоу»
20.00 «Главные новости»
20.30 Сериал «Заповедный спецназ-2»
00.45 Ночной кинотеатр. «Умножающий печаль»
01.50 «Новости»
02.05 «Жаңалықтар»
03.15 «Басты жаңалықтар»
02.20 «Паутина»
03.40 «Ең алғышқы»

КТК

07.05 «Әнім сен едің», ойын- сауық
08.00 «Інжу», отандық теле-хикаясы
09.10 «Реальная мистика». реалити-шоу
14.20 Сериал «Сашка»
16.20 «Реальная мистика», реалити-шоу.
18.30 Сериал «Однажды в Чукурова»
19.20 Сериал «Молчание»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 Сериал «Отставник»
23.50 Сериал «Гадалка»
01.50 Сериал «Поцелуй»
03.20 Сериал «Сашка»
04.10 «Інжу», отандық теле-хикаясы (қайталау)
05.10 «Әнім сен едің», ойын-сауық (қайталау)
06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 «Жер жанныаты - Жетісу» аудан, қала мәдени күндері
10.45 «Әсем әуен»
11.00 «Бір шәугім шай»
11.35 Д/ф «Чудо великое – Дети»
12.05 «Біздің толқын» /тікелей эфир/
12.50 «Саулықтың сыры»
13.05 «Единый народ»

Қасымханов Болат Өміржанұлының атына ҚР ІІМ берген зейнетақы куәлігі жоғалуына байланысты жарамсыз деп есептелсін.

Сейсенбі - Вторник, 9 желтоқсан

ХАБАР

05.00 Концерт «Елге сәлем»
07.00 «Оян!»
09.00 Мультсериал «Белка и стрелка. Озорная семейк»
09.30 Сериал «Моя пре-красная жизнь»
11.30 Пульс планеты
11.40 «Әлеумет»
12.00, 20.00 Телехикая «Ғашықтың тілі»
13.45, 21.45 Телехикая «Келінжан-6»
15.30 «Неосеть»
16.00, 00.30 Сериал «Бед-ная Настя»
18.00 Новости
18.25 Жер-жаһан
18.35 Жаңалықтар
19.00 «Cover show»
23.30 «Кешгес»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «П@утина»
07.00 «Koremix-шоу»
08.00 «Қайырлы таң,Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казах-стан!»
10.00 «Жить здорово!»
11.00 «Модный приговор»
12.00 «Давай поженимся!»
13.00 Сериал «Чего хотят женщины»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koremix-шоу»
20.00 «Главные новости»
20.30 Сериал «Заповедный спецназ-2»
00.45 Ночной кинотеатр. «Умножающий печаль»
01.50 «Новости»
02.05 «Жаңалықтар»
02.20 «Паутина»
03.15 «Басты жаңалықтар»
03.40 «Ең алғышқы»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.25 «Әнім сен едің», ойын- сауық
08.10 «Аңсаған сәби», отандық телехикаясы
09.20 Вечерние новости
10.00 Сериал «Отставник»
12.10 Сериал «Гадалка»
14.20 Сериал «Сашка»
16.20 «Реальная мистика», реалити-шоу.
18.30 Сериал «Однажды в Чукурова»
19.20 Сериал «Молчание»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 Сериал «Отставник»
23.50 Сериал «Гадалка»
01.40 Сериал «Поцелуй»
03.10 Сериал «Сашка»
04.00 «Аңсаған сәби», отандық телехикаясы
05.00 «Әнім сен едің», ойын- сауық
06.10 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Әсем әуен»
10.25 К/ф «Тәртіп сақшылары»
11.05 «Әсем әуен»
11.35 Д/ф «Тазы. Сокрови-ще нации»
12.00 «Аман болайық» /тікелей эфир/

12.40 «Әсем әуен»
12.50 «Саулықтың сыры»
13.05 «19 аймақ»
13.40 «Баспасөзге шолу»
14.00 «Әсем әуен»
14.30 «Ғибрат»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 К/ф «Біз баймыз»
17.00 «Ұлт ұяты»
18.00 «19 регион» /тікелей эфир
18.40 «Әсем әуен»
19.30 «Ауылдан адам көшкенмен...»
19.45 Әсем әуен
20.05 Д/ф «Тазы. Қазақтың қазынасы»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Д/ф «Астана-Амман: жаңа мақсаттар»
21.30 Итоговые новости
22.00 К/ф «Смелое сердце»
22.40 «Әсем әуен»
23.10 «Біздің толқын»

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Әзіл студия» ойын-сауық
06.30, 03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
06.50, 20.00 Информбюро (рус, каз.)
08.00, 02.00 «31 әзіл» ойын-сауық
09.00 «Саумал»
09.10, 05.20 «Ризамын» ойын-сауық
09.50 Мультсериал «Пингви-ны Мадагаскара»
10.20 Мультсериал «Кунг-фу Панда»
10.50 Мультфильм «При-ключени Тинтина. Тайна единорога»
13.10 Худ. фильм «Ип ман-2»
15.40 Худ. фильм «Невоз-можное»
18.10 Худ. фильм «Ордер на смерть»
21.00 Худ. фильм «Снайпер. Идеальное убийство»
23.00 «Асау» телехикаясы
00.30 «Сенім» телехикаясы
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?» ойын- сауық
04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «Bala battle»

7 КАНАЛ

06.02 Телехикая «Жүрекке жазылған жол»
07.00, 01.30 Жаңалықтар
07.30, 02.00 Новости
08.00 Мультсериал «Ну, по-годи!»
09.00 Мультфильм
10.00, 20.00 Сериал «Чер-ная любовь»
12.00, 22.00 Сериал «Стам-бульская невеста»
13.00 Жаңалықтар
13.15 Новости
13.30 Худ. фильм «Ёлки 3»
15.40 Телехикая «Кек қуған сұлу»
16.50, 18.30 Сериал «Вели-колепный век. Хюррем»
18.00 Жаңалықтар.
19.30 Новости.
22.50 Сериал «Мечь жен-щины»
23.50 Худ. фильм «Ёлки лохматые»
02.30 Әйгерім Сейфолланың Сырласуы
03.30 Япырай
04.50 Телехикая «Ата-ана. бала-шаға-2»

Сәрсенбі - Среда, 10 желтоқсан

ХАБАР

05.00 Концерт «Aspan FM»
07.00 «Оян!»
09.00 Мультсериал «Белка и стрелка. Озорная семей-ка»
09.30 Сериал «Моя пре-красная жизнь»
11.30 Пульс планеты
11.40 «Народный кон-троль»
12.00, 20.00 Телехикая «Ғашықтың тілі»
13.45, 21.45 Телехикая «Келінжан-6»
15.30 «Көзқарас»
16.00, 00.30 Сериал «Бед-ная настя»
18.00 Новости
18.25 Жер-жаһан
18.35 Жаңалықтар
19.00 «Cover show»
23.30 «Кешгес»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «П@утина»
07.00 «Koremix-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казах-стан!»
10.00 «Жить здорово!»
11.00 «Модный приговор»
12.00 «Давай поженимся!»
13.00 Сериал «Чего хотят женщины»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koremix-шоу»
20.00 «Главные новости»
20.30 Сериал «Заповед-ный спецназ-2»
00.45 Ночной кинотеатр. «Умножающий печаль»
01.50 «Новости»
02.05 «Жаңалықтар»
02.20 «Пауина»
03.15 «Басты жаңалықтар»
03.40 «Ең алғышқы»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)
07.25 «Әнім сен едің», ойын-сауық
08.10 «Аңсаған сәби», отандық телехикаясы
09.20 Вечерние новости
10.00 Сериал «Отставник»
12.20 Сериал «Гадалка»
14.20 Сериал «Сашка»
16.20 «Реальная мистика», реалити-шоу.
18.30 Сериал «Однажды в Чукурова»
19.20 сериал «Молчание»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 сериал «Отставник»
00.50 сериал «Хамелеон»
01.50 сериал «Поцелуй»
03.20 сериал «Сашка»
04.10 «Аңсаған сәби», отандық телехикаясы
05.10 «Әнім сен едің», ойын- сауық
06.10 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Әсем әуен»
10.15 К/ф «Тәртіп сақшылары»
11.05 «Әсем әуен»
11.30 Д/ф «Шыңырау»
12.05 «Біздің толқын» /тікелей эфир/
12.50 «Саулықтың сыры»

13.05 «19 регион»
13.40 «Қылышсыз майдан»
14.30 «Ауылдан адам көшкенмен...»
14.45 Әсем әуен
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Шашу»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 К/ф «Смелое сердце»
17.00 «Дала сыры»
17.20 «Абадан»
18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир
18.40 «Әсем әуен»
19.30 «Агро аймақ»
19.40 Әсем әуен
20.00 «Упавшие в пропасть»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Д/ф «Ұлттық құрылтай: ел мүддесі»
21.30 Итоговые новости
22.00 К/ф «Мақта қыз»
22.40 «Әсем әуен»
23.20 «Аман болайық»

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Әзіл студия» ойын-сауық
06.30, 03.00 «TikTok show»ойын-сауық
06.50, 20.00 Информбюро (рус, каз.)
08.00, 01.40 «31 әзіл» ойын-сауық
09.00 «Саумал»
09.10, 05.20 «Ризамын» ойын- сауық
09.40 Мультсериал «Пингви-ны Мадагаскара»
10.40 Мультсериал «Кунг-фу Панда»
11.40 Мультсериал «Губка Боб»
13.00 Худ. фильм «ордер на смерть»
15.00 Худ. фильм «Опасные пассажиры поезда 123»
17.30 Худ. фильм «Плохие парни»
21.00 Худ. фильм «Перевоз-чик. Наследие»
22.50 «Асау» телехикаясы
00.20 «Сенім» телехикаясы
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?» ойын- сауық
04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «Bala battle»

7 КАНАЛ

06.02 Телехикая «Жүрекке жазылған жол»
07.00 Телехикая «Кеш кел-ген махаббат»
08.00, 01.50 Жаңалықтар
08.30, 02.20 Новости
09.00 Мультсериал «Ну, погоди!»
09.30 Мультфильм
10.00, 19.50 Сериал «Чер-ная любовь»
12.00, 21.50 Сериал «Стам-бульская невеста»
13.00 Жаңалықтар
13.15 Новости
13.30 Худ. фильм «Ёлки лохматые»
15.30 Телехикая «Кек қуған сұлу»
16.40 Сериал «Великолеп-ный век. Хюррем»
17.50 Жаңалықтар
18.20 «Великолепный век. Хюррем»
19.20 Новости
22.50 Сериал «Мечь жен-щины»
23.50 Худ. фильм «Ёлки»
02.50 Әйгерім Сейфолланың Сырласуы
03.50 Япырай
04.50Телехикая «Ата-ана. Бала-шаға-2»

ЖЕЛТОҚСАН ЖАҢҒЫРЫҒЫ

Бейбіт шықты жастар да,
Тек әділдік іздеді.
Азаттықты аңсаған,
Жүрек үні сездері.
Қиын күндер өтті көп,
Көздерінде жас болды.
Бірақ елдің үміті,
Жастарымен оянды.
Бүгінгі біз қуанып,
Елімізде еркінбіз.
Желтоқсанның ерлері,
Жүрегімізде мәңгі із.

**Ысхан Гауһар
Нұрмолда Алдабергенов
атындағы орта мектептің
3-сынып оқушысы
Көксу ауданы, Балпық би
ауылы**

Желтоқсанда жел тұрды,
Алаңда жастар жиналды.
Елін сүйген батырлар,
Ерлік жолын таңдады.
Қайрат, Ләззат, Ерболдар –
Ел намысын қорғады.
Қорықпай шыққан алаңға,
Жүректері толғанды.

ТӘУЕЛСІЗДІК ҚАДІРІН ҰҒЫНДЫРҒАН КӨТЕРІЛІС

*«Тәуелсіздік жолында халқымыздың талай ерлері жанын қиған»
/ Қасым Жомарт Тоқаев/*

Тәуелсіздік — кез-келген халық үшін ең қастерлі ұғым, ең асыл арман. Бұл сөздің құны тек мерекелік күндермен ғана өлшенбейді, ол қайсарлықпен, жанқиярлықпен, күреспен, батылдықпен ұштасады. Қазақ халқы да ғасырлар бойы азаттығы үшін тартысып, елдігін сақтап қалу жолында талай ерлерін құрбан етті. Сол күрестердің бірі — тарихтың қасіретті де қасиетті беттеріне айналған Желтоқсан оқиғасы.

1986 жылдың 17–18 желтоқсан күндері Алматы алаңы ақ қарға оранып тұрса да, жастардың жүректеріндегі жалын еш сөнген жоқ. Өктемдікке қарсы шыққан қазақ жастары өз халқының намысы, тілінің мәртебесі, елінің болашағы үшін алаңға жиналды. Олар алаңға ойын-күлкі үшін емес, ұлттың тағдыры үшін шықты. Қарусыз, қолында тек жүрегі мен сенімі

ғана бар жастардың бұл қадамы — тәуекелге толы ерлік еді. Желтоқсан желі талай жастың өмірін өзгертті. Кейбірі жазықсыз жапа шекті, кейбірі өмірден озды, ал кейбірі азап пен жалаға қалды. Бірақ олардың үні өшкен жоқ. Желтоқсан көтерілісі — халықтың намысын оятқан, тәуелсіздікке барар жолды ашқан үлкен тарихи қозғалыс болды. Бүгінгі азаттық таңын ақтаңдақ жылдардағы осы бір оқиғасыз елестету мүмкін емес.

Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Тәуелсіздік жолында халқымыздың талай ерлері жанын қиған» деген сөзі Желтоқсан құрбандарының рухына тағзым іспетті. Бұл сөз — әр қазақтың жүрегіне жауапкершілік жүктейтін, ерлікті ұмытпауды талап ететін ұлағат. Желтоқсан жастарының қаһармандығы — бүгінгі еркін өміріміздің негізін құраған асыл тарих.

«Тәуелсіздік оңай бізге келген жоқ,
Ұл-қыздарым оны қолдан берген
жоқ.

Отан үшін құрбан болған
боздақтар,
Ел есінде қалды мәңгі өлген жоқ.
Өрқашанда тыныш болсын түніміз,
Шуақ шашсын ашық аспан күніміз.

Кеше ғана азаттықты аңсаған,
Бүгін міне, ірі елдердің біріміз»
Бүгін біз тәуелсіз, дербес мемлекетпіз. Көк туымыз көкте желбірейді, тіліміз мемлекеттік мәртебеге ие, еліміз әлемге танылды. Бірақ осының бәрі өздігінен келген жоқ. Оның артында жастардың көз жасы, аналардың қайғысы, боздақтардың қаны жатыр. Сондықтан да тәуелсіздіктің әр күні біз үшін бағалы, әр сәті қастерлі. Желтоқсан оқиғасы — тек өткеннің тарихы ғана емес. Ол — бүгінгі ұрпаққа сабақ, ерлікке бастау, намысқа шақыру. Жастардың қайсарлығы бізге елін сүйген жанның қандай болатынын үйретті. Осы ерлік ешқашан ұмытылмайды. Тәуелсіздік жолында жанын қиған ерлердің рухы — мәңгілік елдіктің мәңгілік шамшырағы.

**Даулетхан Айару
8-сынып оқушысы
Ескелді ауданы**

ҚАРЛЫ АЛАҢДАҒЫ ҚЫЗЫЛ ҚАБАҚ ТАҢ

**«ЕРЛІК- ЕЛГЕ МҰРА, ҰРПАҚҚА ҰРАН»
/БАУЫРЖАН МОМЫШҰЛЫ/**

Алматы қаласы. Желтоқсан айы. 1986 жыл. Қазақ елі үшін мәңгілік, ұмытылмас тарих болып қалады. Қазіргі жас ұрпақтың көкейінде: неліктен ?-деген сұрақ туындайды.

Бұл ерлікті сөзбен айтып жеткізу оңай емес. Сол күні еліміздің өрімдей-өрімдей жастары әділдік іздеп, Орталық Республика алаңына шыққан еді. Әділетсіз шешімге көңілдері толмаған, елдің болашағын ойлаған ұрпақ қарсылықтарын ашық білдіреді. Қарсы шыққан ұл-қыздарымыздың «қара шаштарынан» сүйреп, физикалық күш көрсетіледі. Осы орайда, Әбиірбек Тінәлінің «Желтоқсан желі» әніндегі мына өлең жолдары келеді:

«Солдырды гүлді,
Оңдырды нұрды,
Көңілде мұңды із қалды.»

«Солдырды гүлді, оңдырды нұрды» деген жолдар сол кезеңнің қайғы мен қасіретке толы сәттерін дәл бейнелейді. Себебі, алаңға

шыққан жастардың бейкүнә армандары, студенттік балғын шағы саяси шешімнің дауылы ішінде солып қалғандай еді. Ал «көңілде мұң» — сол күннен бері ұрпақ санасынан кетпейтін ауыр естелік.

Желтоқсан оқиғасы — қазақ жастарының әділдікке деген

адалдығының, туған жеріне деген шынайы сүйіспеншілігінің көрінісі. Олар «ұлттық намыс» деген ұғымды өз өмірімен дәлелдеді. Сол алаңға шыққан жастардың бар арманы — өз елін өзі басқара алатын тең құқықты ұлт болу еді. Ешкімді ренжіту, бүлік шығару ниеті болмайтын. Қар жауған таңғы аязда алаңға жиналған студенттердің жүрегінде тек бір ғана ой болды: «Біздің болашағымыз өз қолымызда болуы керек». Бұл талап — кез келген халықтың табиғи құқығы еді. Бірақ жауап қатігез болды. Талай жас соққыға жығылды, талайы жазықсыз айыпталды.

Сонда да олардың рухы сынбады. Желтоқсан оқиғасы — басылған жоқ, керісінше ұлт жүрегіндегі шоққа айналды. Сол шоқ 1991 жылы тәуелсіздік болып тұтанды. Егер желтоқсандықтардың жігері, қайраты, ұлттық намысы болмаса, бүгінгі тәуелсіз Қазақстанның тағдыры мүлде басқаша болар ма еді?! Сондықтан Желтоқсан — біздің рухани тұғырмыз.

Қазір біз сол оқиғаға тарихи

тұрғыдан қарағанда, оның маңызын бұрынғыдан да терең сезінеміз. Ол — азаттықтың бағасын түсіндірген, ерліктің не екенін ұғындырған дәуір белесі. Сол күндер «гүлді солдырса да, нұрды оңдырса да», бізге бір шындықты мұра етті: еркіндік — ең қымбат құндылық.

Желтоқсан құрбандарының есімі ешқашан ұмытылмайды. Олар өз ұлтының тәуелсіздігі үшін күрескен нағыз қаһармандар. Бүгінгі ұрпақ сол ерлікті құрметтеп, елін сүйіп, еркіндіктің қадірін білуі керек. Өйткені азаттықтың әр таңы олардың жүрек жылуымен, олардың қаны мен көз жасымен келген.

Желтоқсан — мұң ғана емес. Ол — еркіндікке бастар жол, рухтың биіктігі, ұлттық намыстың асқақ көрінісі. Сондықтан да біз әр желтоқсан сайын өткенге тағзым етіп, болашаққа сеніммен қараймыз.

**Қажмуқанқызы Қарақат
8-сынып оқушысы
Ескелді ауданы**

ТЕКЕЛІДЕ БИЛЕР АЛҚАСЫ ҚҰРЫЛАДЫ

БҰЛ ТУРАЛЫ БІЗ ҚАЗАН АЙЫНДАҒЫ ГАЗЕТИМІЗДІҢ НӨМІРЛЕРІНІҢ БІРІНДЕ ҚЫСҚАША АҚПАРАТ БЕРГЕН ЕДІК. БИЛІК ПЕН ӘЛЕУМЕТ АРАСЫНДАҒЫ ҚОҒАМДЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ АЛТЫН КӨПІРІНЕ АЙНАЛУЫ ТИІС ТЕКЕЛІ БИЛЕР АЛҚАСЫ ТУРАЛЫ ОҚЫРМАНДАРЫМЫЗДЫҢ ТОЛЫҚ МӘЛІМЕТ АЛҒЫСЫ КЕЛЕТІН ӨТІНІШІ БОЙЫНША БІЗ ЖЕТІСУ БИЛЕР АЛҚАСЫНЫҢ ТЕКЕЛІДЕ ӨТКІЗГЕН ЖИНАЛЫСЫНАН БАСТАП АТҚАРЫЛЫП ЖАТҚАН ІСТЕРДІ КЕҢІНЕН БАЯНДАУДЫ ЖӨН КӨРДІК. ӨЙТКЕНІ ӨЗДЕРІҢІЗГЕ БЕЛГІЛІ, ҚАЗІР ТЕКЕЛІ ҚАЛАСЫНЫҢ ТҰРҒЫНДАРЫ ӘЛЕУМЕТТІК – ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРҒЫДА МОНО-ҚАЛАЛАРЫМЫЗДЫҢ БІРІ БОЛЫП САНАЛАДЫ, ҰЛТТЫҚ ҚҰРАМЫ ЖАҒЫНАН ДА ШҮКІР ДЕУГЕ БОЛАДЫ, ҚАЗІР ҚАЛАДА ҚАЗАҚТАРДЫҢ САНЫ ӨСІП ОТЫР.

Қазан айында Текелі қаласында «Қазақ билер алқасы» қоғамдық бірлестігі Жетісу облысы филиалы Текелі қаласы билерінің алғашқы отырысына қатысып, біраз өзекті мәселелерді ортаға салып өткен болатын.

Жетісу облысы филиалының төрағасы Саржан Ержұманов алдымен көпшілікті еліміздегі ұлттық мереке Республика күнімен құттықтап, ұлт мүддесі, халық қамы үшін атқарып жүрген еңбектеріне табыс тіледі. Ол Қазақ билер

Бірден айта кететіні, бұл отырысқа қызығушылық білдіріп қатысқан мемлекеттік органдар басшыларымен қатар қоғамдық ұйымдардың жетекшілері мен журналистер, тұрғындар тарапынан қатысқан әлеумет аз болған жоқ.

Жиында әділдіктің ақ туын көтеру жауапкершілігін мойнына алған ақсақалдарға билер алқасының мүшелік куәлігі табысталып, олардың елді ынтымақ-бірлікке ұйыту, қоғамдағы көкейтесті мәселелерді саралап, туралыққа жету жолындағы мақсат-мұраты айқындалды.

Тарихқа көз жүгіртсек, халқымыздың, яғни, қазақтың даласын мекендеген елдің өзіндік басқару жүйесі болғанын аңғарамыз. Жоғарғы

алқасының игі бастамасын қолдап, басқосуға қатысып отырған Жетісу облысы мәслихатының депутаты Ермек Егінбаевқа, облыстық Қоғамдық даму басқармасынан Саматбек Маратұлына, Текелі қаласының соты, полициясы, ішкі саясат, мәдениет, тілдерді дамыту және спорт бөлімінің басшыларына ризашылығын жеткізе отырып, Қазақ билер алқасының негізгі мақсаттарына тоқталып, оларды атап өтті.

- «Елімізде «Қазақ билер алқасы» қоғамдық бірлестігі 2023 жылы құрылды. Бекітілген жарғымызға сәйкес біздің мақсатымыз – мемлекеттік органдармен, үкіметтік емес ұйымдармен және халықпен тығыз қарым-қатынас орнату, жастарға патриоттық

билікті қолына ұстаған ел басқарушы хандарға халық таңдап сайлаған билер қара халықтың, яғни, көпшіліктің көкейіндегісін ханға жеткізіп, қара қылды қақ жаратын әділдікке жетуге жетелеген.

Би болып сайланған адам тұмысынан текті, көреген, алыстан барлап, тереңнен толғай алатын данышпан, парасатты жан болған. Әдетте, би атауына шешен сөзі тіркесіп жүреді. Бұл бидің бұра тартпайтын шешімін бұлтартпайтын шешен сөзбен жеткізетінін айғағы болса керек.

«Түгел сөздің түбі – бір, түп атасы – Майқы би» деген сөз осының дәлеліндей. Төле, Қаз дауысты Қазыбек, Өйтеке билердің сөз билігі, кесімді шешімдері әлі күнге дейін бағасын жоғалтқан жоқ. Осы игі дәстүрді жаңғыртып, бүгінгі қоғамның тұрақтылығын, ел арасындағы тыныштықты сақтауды, жас ұрпаққа ұлттық негізден алшақтамаған тәрбие беруді көздеген Қазақ билер алқасы әр өңірде құрылып, белсенді жұмыс істеуге ниетті.

Жиын тізгінін ұстаған Қазақ билер алқасы

тәрбие беру, халықтар достығы, мемлекет тұтастығы мен берекелі тұрмыс жолында билік пен халық арасында алтын көпір болу. Мен өткен жылдан Қазақ билер алқасы Жетісу облысы филиалының төрағасы болып жұмыс істеп келемін. Облысымыздың барлық аудан-қалаларында билер алқасының төрағалары сайланды. Текелі қаласының билер төрағасы – Талғат Жанболатов. Енді қаладағы билер алқасының құрамын бекітеміз. Осы жиынға облысымыздың, Талдықорған қаласы мен Панфилов ауданының билері қатысып отыр», – деген С.Ержұманов Қазақ билер алқасының қолға алған бастамаларына, қыркүйек айында өткен билер алқасының республикалық Құрылтайында көтерілген мәселелерге тоқталды.

Текелі қалалық сотының төрағасы Олег Анисимов қазіргі уақытта сотқа жүгінген тараптарды татуластыруға көп көңіл бөлініп отырғанын, осы ретте билер алқасы отбасылық кикілжің, азаматтар арасындағы дау-дамай сынды істерді

сотқа жеткізбей парасатты пайыммен түзу жол нұсқап, сот пен полиция жұмысына жәрдемші болатынына сенетінін және билердің төрелік сұрап келген жандармен кездесуі үшін қалалық сот ғимаратынан арнаулы бөлме қарастыратынын айтты.

Жиынға қатысқан азаматтар билер алқасының жұмысын үйлестірумен қатар, ұлттық, отбасылық құндылықтар, дін, тіл, білім мәселесі, ұрпақ тәрбиесі және бүгінгі күні орын алып отырған басқа да әлеуметтік мәселелер туралы ойларын ортаға салып, пікірлерін білдірді.

Бұдан кейін Текелі қаласы билерінің төрағасы Талғат Жанболатов Текелі билер алқасының құрамына сайланған қаланың сыйлы азаматтарымен жиынға келгендерді таныстырып өтті.

билер алқасының мүшелік куәлігін табыстап, істеріне сәттілік тіледі.

Текелі қалалық билер алқасы атқарар істер алда. Қала тұрғындарымен араласу, олардың өміріндегі өзекті мәселелермен билер алқасына келгенде қабылдап, алдарына келгендерге түсіністікпен қарап, дұрыс бағыт-бағдар беру – басты назарда.

Мәселені қазақтың байырғы билері сияқты екіжақты тиімді арашалайып, түсінік жұмыстарымен сотқа дейін жеткізбей шешу болса – бұл, әрине, оңай жұмыс емес. Жергілікті жерде қордаланып қалған жеке проблемалар мен кейде мемлекеттік органда отырған орындаушылардың қатесінен сүйретпеге айналып кеткен тұрғындар мәселесін сотқа жеткізбей орындауды қолға алу

Ертай Дүйсебаев - Текелі билер алқасының аға биі. Текелі қалалық Ардагерлер кеңесі, Ақсақалдар алқасының төрағасы, Жетісу облысының, Текелі қаласы мен Ескелді ауданының Құрметті азаматы.

Бүркітбай Файзолла - Текелі қаласының биі. «Шарапат-Сауап» корпоративтік қорының

үшін жауапкершілік жоғары болғанда ғана сол жұмыс оңтайлы шешіліп жатады. Арыз-шағым азаяды. Осы билер институтын ашуды бастама етіп көтерген мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың да көздегені елдің әлеуметтік шағымын азайтып, «тура биде туған жоқ» дегендей, шындық арқылы әділеттілікті орнату болса,

төрағасы, «Жетісу саятшылары» ұлттық спорт түрлері федерациясының президенті, Текелі қаласының Құрметті азаматы мен Текелі қалалық Қоғамдық кеңесінің төрағасы.

Бақыт Шалбаев Текелі қаласының биі. Облыстық жер комитетінің, үйлестіру кеңесінің мүшесі, Текелі қаласының Құрметті азаматы.

Гүлнұр Омарова - қалалық билер төрағасының кеңесшісі. Ол қалалық Ардагерлер кеңесінің хатшысы, Аналар кеңесінің мүшесі.

Қазақ билер алқасы Жетісу облысы филиалының төрағасы Саржан Ержұманов жоғарыда аты аталған азаматтарға қалалық

Саржан Ержұманов басқарып отырған Жетісу билер алқасы да өз жұмысын осыған сәйкес оңтайландырып жүргізуді басты мақсат етіп отыр.

Жетісу облысының барлық 8 ауданы мен Текелі, Талдықорған қалаларында құрылған билер алқасының жұмысы біртіндеп жандана бастағандай. Ең бастысы – Текелі қалалық билер алқасының төрағасы Талғат Жанболатовтың заң саласы қызметкері (қорғаушы) болып табылуы - Текелі билер алқасының табысты жұмыс істеуіне тигізер септігі мол деген сенімдеміз.

Баян ТАҢАТАРОВА

Бір күні жоқшылықтан жадап-жүдеген кедей, ауылдың соқпақ жолымен жүріп келе жатты. Тозығы жеткен күртешесі желге желбіреп тұрды. Аяқ киіміне әр қадам сайын шаң кіріп, әбден мазасын алды. Кедейдің аты – Төрехан еді. Демалыссыз жұмыс істейді, бірақ нәпақасы ештеңеге жетпейтін.

Сол күні де Төрехан ауылдан шығып, таудың етегіне қарай бет алды. Ішінде толған сұрақтар, басында бітпес уайым болды. Ол өз өміріндегі сәтсіздіктің себебін түсінбей әлек.

— Неге басқалардың жолы үнемі ашық, ал менің істегенімнің бәрі кері кетеді? — деп ойлады ол күрсініп.

Сол мезетте алыстан таяқ ұстап келе жатқан, жүзі нұр шашқан, көпті көрген бір дана қарт көрінді. Қарттың көзінде әлдебір жұмсақтық пен көрегендік бар еді.

Төрехан қарттың жолын кеспей, жанына тоқтап сәлем берді:

— Ассалаумағалейкүм, ата. Жолыңыз болсын.

Қарт жылы жымыйып:

— Уағалейкүмассалам, балам. Неғып жүдеу тартып, еңсең түсіп барасың?

Төрехан терең күрсінді.

— Ата, өмірімде береке жоқ. Қайда барсам да, жолым болмайды. Ақшам жетпейді, денсаулығым күннен күнге әлсіреп барады... Неге бұлай? Мен қай жерден қателестім?

Қарт оның жүдеу жүзіне бір қарап қойып, таяғын тасқа тіреп:

— Ендеше, балам, отыр. Қазір саған бір әңгіме айтып берейін. Бірақ тыңдасаң — жүрегіңмен тыңда, — деді.

Екеуі тау етегіндегі үлкен тастың үстіне жайғасты.

Қарт әңгімесін асықпай бастады:

— Ерте заманда бір хан өз уәзірлеріне үш қап береді. Бірін алтынға, бірін күміске, ал үшіншісін қарапайым тастарға толтыруды тапсырады. Бірақ қаптардың бетіне ештеңе жаздырмайды.

Күндердің күнінде хан уәзірлерін жинап алып:

— Енді осы қаптарды жер-

Кедей мен

данышпан

ге көміңдер. Он жыл өткен соң қайта қазып аласыңдар, — дейді

Он жыл зулап өтіп, сол қаптар қайта қазылып алынады. Бәрі күткендей: алтын — алтын күйінде, күміс — күміс күйінде, ал тастар — сол күйінде тұр екен.

Сонда хан:

— Кісі де дәл солай, — дейді.

— Көп адам өз жан қалтасына тастар — өкпе, реніш, жалқаулық салып алады да, менің өмірім неге ауыр? — деп таңырқайды.

Қарт сөзін аяқтап, Төреханға бұрылып:

— Сен өз жүрегіңе не салып жүрсің, балам?

Төрехан үнсіз қалды. Ол алғаш рет өзін іштей саралады:

Рас, менің жан дүниемде реніш көп... Өткенге өкпе бар, өзгелерді қызғану да бар. Ал жақсы ой, ізгі ниет аз...

Қарт оның ойланып қалғанын көріп, әңгімесін жалғастырды:

— Сен байлықты не деп ойлайсың, балам? — деді қарт.

— Ақша шығар... Үй, мал, атақ... — деп қысқа жауап берді Төрехан.

Қарт басын шайқады:

— Жоқ, байлықтың ең үлкені — рухани байлық. Таза жүрек, үнемі ізденіс, тәубе, және ең бастысы — шағымданбай еңбек ету.

Сосын қарт жерден бір құмалақ алып:

— Мынау — адамның тағдыры тәрізді. Егер адам шағымдана берсе, өзі-ақ төмен түсіп кетеді. Ал адам

жақсылық жасаса, өзіне сенім қосып, жоғары көтеріледі. Тағдырды көтеретін — ниет.

Төрехан сол мезетте өзінің өмірінде көп нәрсеге кінә артқанын түсінді: тағдырға, өз бақытына. Бірақ өзі ешнәрсені өзгертпеген.

Қарт оның ішкі дүниесін оқып қойғандай сөзін жалғады:

— Кей адамдар "маған ешкім көмектеспейді" дейді. Бірақ өзі ешкімге көмектескісі келмейді. Кейбірі "менің жолым ауыр" дейді, бірақ әрекет етпейді. Сен алдымен ойынды түзет, балам. Ой түзелсе — өмір де түзеледі.

Төрехан жүрегінде тыныштық орнағанын сезді.

Күн еңкейіп, тау үстін алтын түске бояғанда, қарт орнынан баяу көтерілді:

— Балам, мен саған үш кеңес айтайын. Егер осы

үшеуін ұстансаң, кедейлігің де, жоқшылығың да сені жеңе алмайды.

Біріншіден, қолыңда барға шүкір ет.

— Шүкір еткеннің ырысы артады. Шүкірсіздің қолындағысы да қашады.

Екіншіден, үнемі бір жаңа нәрсе үйрен.

— Білім ізденген адамның несібесі көбейеді. Өзгеріс білімнен басталады.

Үшіншіден, жақсылық жа-саудан қашпа.

— Жақсылық айналып иесіне келеді. Жақсылық қайтпай қалатын жол болмайды.

Қарт осыны айтып, таяғын көтере бір нүктені көрсетті:

— Анау жол екіге бөлінеді. Бір жол — бұрынғы әдетіңе қайта әкеледі. Екіншісі — жаңа өмірге бастайды. Таңдау — өз қолыңда.

Төрехан қартқа басын иіп, алғысын айтты. Қарт алыстаған сайын бейнесі бұлыңғырланып, көзден ғайып болды.

Сол күннен кейін Төреханның өмірі өзгерді. Ол шағымдануды қойып, әр күнін жоспарлаудан бастады. Қолынан келгенше адамдарға көмектесті, анасының жанында болып, бос уақытында жаңа кәсіп үйренді. Ақшасы көбеймесе де, ырысы артты. Ішкі дүниесі тыныштық тапты.

Бір жыл өткен соң ол бұрынғыдай жүдеп-жадаған емес, жүзі жылы, көңілі кең адамға айналды.

Төрехан өз өмірінің өзгеруіне себеп болған адамды іздеп тапқысы келді, бірақ ел арасында әлгі қартты ешкім танымады.

Сонда бір қария:

— Ол кісі бізде тұрмайды. Кейде өмір тауқыметін тартып жүрген адамдарға көрініп, өмірін өзгертуге кеңес береді екен. Даналық адамды өзі табады, — деді.

Төрехан күлімдеп, аспанға көз тастады. Сол сәтте ол бір шындықты түсінді: адамды байытатын дүние емес, жүректің тыныштығы екен.

**Назерке Ертайқызы
(әлеуметтік желіден)**

ТУЫ ТЕРЕҢ ӨЗІ

БҰЛ «КІМ» БЕ, ӘЛМЕ, БҰЛ «НЕ» МЕ?

КСРО-дан Израильге қоныс аударып бара жатқан кеңестік еврейдің қолындағы Лениннің мүсінін көрген кеденші

- Бұл не? - деп сұрайды.

- Сұрақ дұрыс емес. Бұл кім? - деңіз.

Бұл — социализмнің негізін қалаушы Ұлы Ленин! - дейді.

Сасқалақтап қалған кеденші оны өткізіп жібереді..

Ұшақ Израильге қонады. Кеденші :

- Бұл не? - дейді..

- Дұрыс сұрақ емес, бұл кім? - деңіз..

- Бұл Ленин, мені Ресейден кетуге мәжбүр еткен оңбаған.

Кеденші өткізіп жібереді.

Әуежайдан шыға берісте қарсы алған туысы:

- Мынауың кім? - десе,

- Дұрыс сұрақ емес, «Бұл не?» - деңіз. Бұл — мені екі шекарадан салықсыз алып өткен 5 кг алтын — дейді.

Мораль:

Саясат — бір нәрсені әртүрлі аудиторияға әртүрлі етіп көрсетіп, бәрін сендіре білу өнері.

(Серік Аббас-шахтың Фейсбуктегі парақшасынан)

НЕЗАВИСИМЫЙ ЭКОНОМИСТ АЙДАРХАН КУСАИНОВ В СВЕЖЕМ ИНТЕРВЬЮ ОЗВУЧИЛ ТРЕВОЖНЫЕ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ В КАЗАХСТАНЕ И ДАЛ МРАЧНЫЕ ПРОГНОЗЫ НА БЛИЖАЙШИЕ ГОДЫ, СООБЩАЕТ QAZ365.KZ СО ССЫЛКОЙ AZH.KZ. ПО СЛОВАМ ЭКСПЕРТА, СТРАНА УЖЕ НАХОДИТСЯ В СОСТОЯНИИ КРИЗИСА, ХОТЯ ЗНАЧИТЕЛЬНАЯ ЧАСТЬ ОБЩЕСТВА ЭТОГО ПОКА НЕ ОСОЗНАЁТ.

«ГОЛЛАНДСКАЯ БОЛЕЗНЬ» И ХРОНИЧЕСКАЯ ЗАВИСИМОСТЬ ОТ НЕФТИ

Кусаинов напомнил, что экономика Казахстана страдает от «голландской болезни» - чрезмерной зависимости от сырьевого экспорта. Нефть обеспечива-

его словам, не превысила бы 10-16%, а рост цен на потребительские товары составил бы лишь 20-30%.

ПАДЕНИЕ РЕАЛЬНЫХ ДОХОДОВ: ЧТО ПРОИСХОДИТ?

Экономист подчёркивает, что реаль-

ным. Кризис будет, потому что доходы населения уже по итогам 2025-го упадут, а в 2026-м будет ещё хуже.

По его словам, повышение налогов при застое доходов неизбежно вызовет социальное недовольство, а запланированные государством инвестиционные проекты так и останутся на бумаге.

Необходимость реформ и политической воли

Кусаинов считает, что выход из кризиса невозможен без серьёзных реформ и политической воли:

«Создаётся впечатление, что никто не думает о том, как выбираться из кризиса».

Он также отмечает, что изменения тормозятся группами влияния, извлекающими выгоду из существующей модели:

АЙДАРХАН КУСАИНОВ: МЫ УЖЕ В КРИЗИСЕ, ПРОСТО НЕ ПОНИМАЕМ ЭТОГО

ет высокий торговый профицит, однако внутреннее производство, по его оценке, ослабевает и практически не развивается.

Несмотря на прибыль от экспорта, тенге продолжает девальвироваться. Экономист считает снижение курса неизбежным и даже полезным: «Мы должны были давно девальвировать тенге в два раза больше», - отметил он.

По мнению Кусаинова, радикальная девальвация в диапазоне 1000-1500 тенге за доллар могла бы поддержать внутренний рынок. При этом инфляция, по

ные доходы населения продолжают снижаться, несмотря на заявляемый экономический рост:

«У нас есть экономический рост вверх – и вниз идёт падение реальных доходов».

Основные причины – провал инвестиционной модели и растущее налоговое давление. По словам эксперта, казахстанцы беднеют не из-за девальвации, а из-за проводимой политики.

Госинвестиции и увеличение налогов: критика модели

Кусаинов резко высказался в адрес

планов государства инвестировать 120 млрд долларов за пять лет через госструктуры:

«Это абсолютный бред, утрата связи с реальностью», – заявил он.

Экономист убеждён, что такая модель приведёт к дальнейшему расхождению между динамикой ВВП и благосостоянием населения.

Прогнозы на 2026–2027 годы: трудные времена впереди

Эксперт предупреждает, что пик трудностей придётся на 2026 год:

«2026 год будет очень сложным и труд-

«Появились группы, которые на этой болезни делают бизнес».

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Экономист убеждён, что кризис неизбежен, вопрос лишь в том, сможет ли страна извлечь из него уроки: «Важно понять, начнём ли мы менять экономическую модель», – подытожил он.

По оценкам Кусаинова, без структурных реформ Казахстан рискует столкнуться с дальнейшим падением доходов населения и углублением социальной напряжённости.

«АК ЖОЛ» ПРОТИВ ПРОЕКТА СТРОИТЕЛЬНОГО КОДЕКСА

ПРОТИВОРЕЧИТ ПОСЛАНИЮ ПРЕЗИДЕНТА?

Это решение принято группой и комитетом вопреки прямому поручению Президента в нынешнем Послании, о необходимости все виды контроля бизнеса привести в соответствие Предпринимательскому кодексу, а не наоборот.

Демпартии «Ақ жол» считает, что принятое в Строительном кодексе решение не только прямо противоречит Посланию Президента, но и создаёт условия для злоупотреблений и вымогательств со стороны ГАСК, у которого и так, совместно с технадзором, авторским надзором и МЧС имеются необходимые компетенции для контроля строительства, вплоть до участия в приеме зданий в эксплуатацию.

После заседания фракции в центральном офисе партии председатель фракции Азат Перуашев вместе с депутатами Ерланом Барлыбаевым и Олжасом Нуралдиновым провели ряд содержательных встреч, приняли несколько предпринимателей.

Так, руководство ТОО «Biotron Group» из Степногорска пожаловалось на необъективные условия госзакупок, проводимых Комитетом ветеринарии в Министерстве сельского хозяйства. По мнению этих производителей, чиновники создают условия для лоббирования импортных препаратов, в ущерб казахстанским,

На заседании фракции Демпартии «Ақ жол» было принято решение голосовать против проекта Строительного кодекса во втором чтении (выносятся на пленарное заседание Мажилиса). Причина - в связи с поправкой в Предпринимательский кодекс о введении нового вида проверок бизнеса, в дополнение ко всем имеющимся.

несмотря на лучшее качество отечественной продукции.

Группа алматинских бизнесменов и адвокатов обратилась за помощью по поводу необоснованно возбужденного уголовного дела, без каких-либо конкретных нарушений.

По всем поднятым вопросам договорились составить разговор с уполномоченными органами, а также подготовить и направить запросы в Генеральную прокуратуру РК.

Затем с заместителем предсе-

дателя Национального банка РК Бериком Шолпанкуловым обсудили предложения депутатов фракции «Ақ жол» по закону «О банках и банковской деятельности», наши позиции по развитию финтех и оборота криптовалют в Республике, включая вопросы функционирования криптобирж и криптообменников, их применения банками второго уровня, а также регулирование этих оборотов со стороны Нацбанка и МФЦА. Особые вопросы вызывает регулирование

оборота криптовалюты на территории Alatau City, объявленного Президентом цифровым городом.

НЕЗАКОННЫЙ ВЫВОЗ ГСМ ИЗ КАЗАХСТАНА

С вице-министром энергетики Бакытжаном Ильясом обсудили проблему увеличивающегося (в связи с сократившимся производством ГСМ в соседней России) незаконного вывоза ГСМ из Казахстана и возможности противодействия такой контрабанде.

Министерство видит решение через усиление мониторинга нефтебаз и установление контрольных приборов.

Договорились обсудить эту тему с бизнесом и рассмотреть возможность снижения финансовой нагрузки на базы, в случае их готовности. Также нужно будет пригласить производителей КИПов для обсуждения организации отечественного производства соответствующих приборов.

Далее председатель Демпартии «Ақ жол» принял депутата маслихата г. Астаны от Демпартии «Ақ жол» Жанаргуль Кульмаганбетову, по вопросам поддержки женского предпринимательства. Предложил вынести поднятые ею темы на очередное заседание Национального совета Демпартии «Ақ жол».

(26 ноября 2025 года, пресс-служба демократической партии «Ақ жол»)

Бейсенбі - Четверг, 11 желтоқсан

ХАБАР

05.00, 02.00 ҚР Өнұраны
05.00 Ернар Айдар «Махаббат қаласы» шығармашылық кеші
07.00 «Оян!» 09.00 Мультсериал «Белка и стрелка. Озорная семейка»
09.30 Сериал «Моя прекрасная жизнь»
11.30 Пульс планеты
11.40 «Культурный контекст»
12.00, 20.00 Телехикая «Ғашықтың тілі»
13.45, 21.45
Телехикая«Келінжан-6»
15.30 «Неосана»
16.00, 00.30 Сериал «Бедная Настя»
18.00 Новости
18.25 Жер-жаһан
18.35 Жаңалықтар
19.00 «Cover show»
23.30 «Кешгес»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Паутина»
07.00 «Koremiz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.00 «Жить здорово!»
11.00 «Модный приговор»
12.00 «Давай поженимся!»
13.00 Сериал «Чего хотят женщины»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koremiz-шоу»
20.00 «Главные новости»
20.30 Сериал «Заповедный спецназ-2»
00.45 Ночной кинотеатр. «Умножающие печаль»
01.50 «Новости»
02.05 «Жаңалықтар»
02.20 «П@утина»
03.15 «Басты жаңалықтар»
03.40 «Ең алғышқы»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.25 «Өнім сен едің», ойын-сауық
08.10 «Аңсаған сәби», отандық телехикаясы
09.20 Вечерние новости
10.00 Сериал «отставник»
13.20 Сриал «хамелеон»
14.20 Сериал «сашка»
16.20 «Реальная мистика», реалити-шоу.
18.30 сериал «однажды в Чукурова»
19.20 Сериал «молчание»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 Сериал «Отставник»
00.50 сериал «Хамелеон»
01.40 сериал «Поцелуй»
03.10 сериал «Сашка»
04.00 «Аңсаған сәби», отандық телехикаясы (қайталау)
05.00 «Өнім сен едің», ойын-сауық (қайталау)
06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Әсем әуен»

Жексенбі - Воскресенье, 14 желтоқсан

ХАБАР

05.00, 01.00 ҚР Өнұраны
05.00 «Маңдай тер»
06.15 «Кім мықты?»
07.30 «Әсем әндер»
08.00 Әмірқұл Аиниязовтың «Жұмыр жердің жұмағы» атты ән кеші
10.15 «ОйнаIQ»
11.15 «Әмір өрнегі»
12.30 Худ.фильм «Экспат»
14.30 Мультфильм «Марма-дюк»
15.50 Мультсериал «Супер мяу»
16.15 «The Voice Қазақстан»
18.15 «Келінжан»
19.15 «Жекпе-жек Айтыс»
20.45 «Қызық times»
22.00 «7 күн»
22.40 Глобальные события
23.00 Худ.фильм «Лемони снимет: 33 несчастья»

10.15 К/ф «Тәртіп сақшылары»
11.05 «Әсем әуен»
11.40 Д/ф «Агронаука ресурс или обуза?»
12.00 «Келін BATTLE» /тікелей эфир/
14.00 «19 аймақ»
14.40 «Агро аймақ»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 К/ф «Мақта қыз»
17.00 «Өзекжарды»
17.30 «Әсем әуен»
18.00 «19 регион» /тікелей эфир
18.40 «Саулықтың сыры»
18.50 «Әсем әуен»
19.30 «Таза мекен»
20.00 «Әсем әуен»
20.10 Д/ф «Агронаука ресурс или обуза?»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Д/ф «Сенім саммиті»
21.30 Итоговые новости
22.00 К/ф «Аялдама»
22.40 «Әсем әуен»
23.10 «Біздің толқын»

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Әзіл студио» ойын-сауық
06.30, 03.00 «TikTok show» ойын-сауық
06.50, 20.00 Информбюро(рус, каз.)
08.00, 02.00 «31 әзіл» ойын-сауық
09.00 «Саумал»
09.10, 05.20 «Ризамын» ойын-сауық
09.40 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара»
10.40 Мультсериал «Кунг-фу Панда»
11.40 Мультсериал «Губка Боб»
12.10 Худ. фильм «Снайпер. Идеальное убийство»
14.10 Худ. фильм «Плохие парни»
17.00 Худ. фильм «Плохие парни-2»
21.00 Худ. фильм «Пассажиры»
23.10 «Асау» телехикаясы
00.40 «Сенім» телехикаясы
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?»
04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «Bala battle»

7 КАНАЛ

06.02 Телехикая «Жүрекке жазылған жол»
07.00, 01.30 Жаңалықтар
07.30, 02.00 Новости
08.00 Мультсериал «Ну, погоди!»
09.00 Мультфильм
10.00, 20.00 Сериал «Черная любовь»
12.00, 22.00 Сериал «Стамбуль-ская невеста»
13.00 Жаңалықтар
13.15 Новости
13.30 Худ. фильм «Елки»
15.40 Телехикая «Кек қуған сұлу»
16.50 Сериал «Великолепный век. Хюррем»
18.00 Жаңалықтар
18.30 «Великолепный век. Хюррем»
19.30 Новости
22.50 Сериал «Месть женщины»
23.50 Худ. фильм «Елки 5»
02.30 Әйгерім Сейфолланың Сырласуы
03.30 Япырай
04.50 Телехикая «Ата-ана. Бала-шаға-2»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Тамаша city»
07.00, 03.05 «Паутина»
09.00 «Повара на колесах»
10.00 Сериал «Мотыльки»
14.10 Худ.фильм «Егерь»
16.20 Сериал «Чтобы увидеть радугу, нужно пережить дождь»
20.00 «Аналитика»
20.50 Сериал «Враг у ворот»
01.15 Ночной кинотеатр «Алкион» телехикаясы

КТК

07.00 ҚР Өнұраны
07.05 «60 жас мерейтойы» Мақпал Жүнісованің ән-шашуы» (қайталау)
08.30, 02.50 Худ.фильм

Жұма - Пятница, 12 желтоқсан

ХАБАР

05.00, 01.45 ҚР Өнұраны
05.00 Концерт «Әпке»
07.00 «Оян!»
09.00 Мультсериал «Белка и стрелка. Озорная семейка»
09.30 Сериал «Моя прекрасная жизнь»
11.30 «Дәстүр»
12.00, 20.00 Т/х «Ғашықтың тілі»
13.45, 21.45 Т/х «Келінжан-6»
15.30 «Арнайы репортаж»
15.50 «Біздің назарда»
16.10 Реалити-шоу «Шеберлер шайқасы»
17.00 «Қоғам пікірі» саяси ток-шоуы
18.00 Новости
18.30 Жаңалықтар
19.00 «Cover show»
23.30 «ОйнаIQ»
00.30 «Азамат» интеллектуалдық шоуы

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Паутина»
07.00, 19.00 «Koremiz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан»
09.00 «Доброе утро, Казахстан»
10.00 «Жить здорово!»
11.00 «Модный приговор»
12.00 «Давай поженимся»
13.00 Сериал «Чего хотят женщины»
14.10, 02.30 «Новости»
14.20, 02.45 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30, 04.05 «Басты жаңалықтар»
20.00 «Главные новости»
20.30 «Парламент online»
20.55 «Поле чудес»
22.15 Сериал «Заповедный спецназ»
03.05 «Ең алғашқы»

КТК

07.00 ҚР Өнұраны
07.05, 06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)
07.25, 05.10 «Өнім сен едің», ойын-сауық
08.10, 04.10 «Аңсаған сәби», отандық телехикая
09.20, 21.00 Вечерние новости
10.00 Сериал «Отставник»
13.20 Сериал «Хамелеон»
14.20, 03.20 Сериал «Сашка»
16.20 «Реальная мистика», реалити-шоу
18.30 Х/ф «Однажды в Чукурова»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.40 Сериал «Требуется мама»
01.50 Сериал «Поцелуй»

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Әсем әуен»
10.30 «Өшпес ерлік»
11.05 «Әсем әуен»
11.35 Д/ф «Су»
12.00 «Біздің толқын»
12.50 «Саулықтың сыры»

«Миллионға келістік»
10.00 Сериал «Уроки любви»
14.00, 02.00 Сериал «Сашка»
16.00, 22.50 «Реальная мистика» реалити-шоу
18.00, 04.10 «Алдараспан», әзіл мен ән думан кеші
21.00 «Портрет недели» с Артуром Платоновым
22.00 «Было дело», документальный детектив

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 «Апта» (қаз)
09.30 «Апта» (рус)
10.00 «Әсем әуен»
11.00 «Шашу»
11.45 Д/ф «Бекзат өнер»
12.00 «DARA LINE»
12.55 «Қылышсыз майдан»
13.40 «Дала сыры»
14.00 «Келін BATTLE»

13.05 «19 регион»
13.40 «DARA LINE»
14.30 «Таза мекен»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Шашу»
16.00 Новости/прямой эфир
16.15 Ауа райы
16.20 К/ф «Аялдама»
17.00 «Спорт-Time»
17.10 «Бір шәугім шай»
18.00 «Әсем әуен»
19.00 «Жетісу жақұты»
19.35 «102» сообщает»
20.00 «Әсем әуен»
20.05 Д/ф «Су»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Д/ф «Сеть ненависти»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Келін BATTLE»

31 КАНАЛ

05.58 ҚР ӨНҰРАНЫ
06.00, 04.00 «Әзіл студио» ойын-сауық
06.30, 03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
06.50, 20.00 Информбюро (рус, каз)
08.00, 02.20 «31 әзіл» ойын-сауық
09.00 «Саумал»
09.10, 05.20 «Ризамын»
09.40 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара»
10.40 Мультсериал «Кунг-фу панда»
11.40 Мультсериал «Губка Боб»
12.10 Худ.фильм «Перевозчик. Наследие»
14.10 Худ.фильм «Плохие парни-2»
17.20 Худ.фильм «Плохие парни навсегда»
21.00 Худ.фильм «Дело храбрых»
23.50 «Асау» телехикаясы
01.20 «Сенім» телехикаясы
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?» ойын-сауық
04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «BALA BATLLE»

7 КАНАЛ

06.00, 05.50 Өнұран
06.02 Телехикая «Жүрекке жазылған жол»
07.00, 00.40 Жаңалықтар
07.30, 01.10 Новости
08.00 Мультсериал «Ну погоди!»
09.00 Мультфильм
10.00, 20.00 Сериал «Черная любовь»
12.00, 22.00 Сериал «Стамбуль-ская невеста»
13.00 Жаңалықтар
13.15 Новости
13.30 Худ.фильм «Елки-5»
15.40 Т/х «Кек қуған сұлу»
16.50, 18.30 Сериал «Великолепный век. Хюррем»
18.00 Жаңалықтар. Тікелей эфир
19.30 Новости. Прямой эфир
22.50 Сериал «Месть женщины»
23.50 Худ.фильм «Елки новые»
02.30 Әйгерім Сейфолланың Сырласуы
03.30 Япырай
04.50 Телехикая «Ата-ана, бала-шаға-2»

16.00 «Әсем әуен»
16.45 Д/ф «Бекзат өнер»
17.00 «Шашу»
17.40 «Саулықтың сыры»
18.00 «Единый народ»
18.30 «Абадан»
18.45 «Әсем әуен»
19.00 «Өзекжарды»
19.30 «Арнайы репортаж»
20.00 «Бір шәугім шай»
20.35 Д/ф «Маленькие большие люди»
21.00 «Жер жәннаты - Жетісу» аудан, қала мәдени күндері
22.55 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Өнұраны
06.00, 05.00 «Әзіл студио» ойын-сауық
07.00 «Күліп All» ойын-сауық
07.30 «Тәтті шоу» ойын-сауық

Сенбі - Суббота, 13 желтоқсан

ХАБАР

05.00, 01.00 ҚР Өнұраны
05.00 «Маңдай тер»
06.15 «Кім мықты?»
07.30 Концерт «Вальс»
09.30 «Президенттік резерв»
10.00 Реалити-шоу «Шеберлер шайқасы»
11.15 Мультфильм «Марма-дюк»
12.35 Мультсериал «Супер мяу»
13.15 Худ.фильм «Лемони снимет: 33 несчастья»
15.15 «Қызық times»
16.30 «Келінжан-6»
20.00 «The Voice Қазақстан»
22.00 «7 күн»
22.40 Жұмыр жер
23.00 Худ.фильм «Экспат»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Тамаша city»
07.15, 03.15 «Паутина»
09.00 Худ.фильм «Моя морячка»
10.40 Худ.фильм «Елена прекрасная»
12.40 «Қаймақ»
13.20 Сериал «Саша + Даша + Глаша»
17.15 «Мұзда байланған тағдыр» Телехикаясының тұсаукесері!
19.00 «Koremiz-шоу»
20.00 «Асау жаңалықтар»
20.35 «Заң мен ел»
21.00 Сериал «Враг у ворот»
01.25 Ночной кинотеатр «Алкион» телехикаясы

КТК

07.00 ҚР Өнұраны
07.05, 05.50 «Өнім сен едің» ойын-сауық
08.00, 02.40 «Менің сүйікті донорым» отандық телехикая
09.20 Вечерние новости
10.00 Сериал «Требуется мама»
14.00 Сериал «Сашка»
16.00 «Реальная мистика» реалити-шоу
18.00, 03.40 «60 жас мерей-тойы», Мақпал Жүнісованың ән-шашуы
21.00 Сериал «Уроки любви»
01.10 Сериал «Поцелуй»

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»
08.50 «Саулықтың сыры»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Әсем әуен»
10.25 «Ойлан»
11.05 «Әсем әуен»
11.35 Д/ф «Орта дәліз»
12.00 «Біздің толқын»
12.50 «Спорт-Time»
13.05 М/ф «Киелі Қазығұрт»

08.00 Мультсериал «Губка Боб»
09.20 Кулиарная программа «Готовим с Адель»
10.00 Телевикторина «Telebingo»
10.25 Мультфильм «Барбоски-ны TEAM»
12.20 Мультфильм «Хороший динозавр»
14.20 Эмма Стоун в фэнтези «Круэлла»
17.10 Худ.фильм «Логан»
20.00 Худ.фильм «Сокровище нации»
22.30 Худ.фильм «Умница уилл хантинг»
01.20 «31 әзіл» ойын-сауық
03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
03.30 «Time Vine» ойын-сауық
03.50 «1001 Әзіл» ойын-сауық
04.00 Телевикторина «BALA BATLLE»
04.30 «What's up?»
05.30 Ризамын

13.35 «Әсем әуен»
14.00 «Жетісу жақұты»
14.35 «102» сообщает»
15.00 «Аман болайық»
15.40 «Әсем әуен»
16.35 Д/ф «Орта дәліз»
17.00 «Шашу»
17.40 «Саулықтың сыры»
18.00 «Қылышсыз майдан»
18.50 «Әсем әуен»
19.00 «Ұлт ұяты»
20.00 «Дала сыры»
20.15 «Әсем әуен»
20.30 «Апта» (қаз)
21.30 «Апта» (рус)
22.30 Д/ф «Жауынгер»
23.00 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Өнұраны
06.00, 04.40 «Әзіл студио» ойын-сауық
07.00 «Күліп All» ойын-сауық
07.30 «Тәтті шоу» ойын-сауық
08.00 Мультсериал «Губка Боб»
09.30 Кулиарная программа «Готовим с Адель»
10.00 «Алдараспан»
12.00 Худ.фильм «Биша-рашки»
14.40 Мультфильм «Снежная королева. Разморозка»
16.30 Мультфильм «Хороший динозавр»
18.30 Эмма Стоун в фэнтези «Круэлла»
21.10 Худ.фильм «Логан»
00.10 Худ.фильм «Пассажиры»
02.20 Qumalaq
03.20 «Тамаша line» ойын-сауық
05.00 «1001 Әзіл» ойын-сауық
05.10 Телевикторина «BALA BATLLE»
05.30 «What's up?»

7 КАНАЛ

06.00, 05.50 Өнұран
06.02 Т/х «Дем. Соңғы үміт»
06.50 Әзіл әлемі
08.00 Мультфильм
08.30 Худ.фильм «Морозко»
10.00, 20.00 Сериал «Черная любовь»
15.00, 22.00 Сериал «Стамбуль-ская невеста»
16.00 Худ.фильм «Елки новые»
18.00 Сериал «Великолепный век. Хюррем»
22.50 Худ.фильм «Елки последние»
00.50 Түпсана және жасыл нески
01.50 Құтқару қызметі
02.50 Жұлдызды шаңырақта
03.30 Қызықты weekend
04.30 Т/х «Ата-ана. Бала-шаға-2»

7 КАНАЛ

06.00, 05.50 Өнұран
06.02 Телехикая «Дем. Соңғы үміт»
06.50 Тақиясыз періште. Үздік бөлімдер
08.20 Доктор Тажина
09.00 Мультфильм
09.00, 20.00 Сериал «Черная любовь»
15.00, 22.00 Сериал «Стамбуль-ская невеста»
16.00 Худ.фильм «Елки последние»
18.00 Сериал «Великолепный век. Хюррем»
22.50 Худ.фильм «Елки-8»
00.50 Түпсана және жасыл нески
01.40 «Құтқару қызметі»
02.40 «Япырай» Скетчком
03.10 Жұлдызды шаңырақта
04.10 Қызықты weekend
04.50 Т/х «Ата-ана. Бала-шаға-2»

БИЫЛ НҰРҒИСА ТІЛЕНДИЕВТІҢ ТУҒАНЫНА 100 ЖЫЛ

«ӘЛҚИССА - МӘНГІЛІК ПОЭМА»

Киелі музыкант - Нұрекең, Бүгін бір нұрланып тұр екен! Шарқ ұрып шалқыған шабыттың, Қайсысын құрықтап мінді екен.	Арындап, биіктеп, дамылдап, Қалады бәсеңдеп, сыбырлап.	Алпыстай аспаппен бапталған Жігіт-қыз тұр екен жұлқынып.	Даланың ұлғайып шуылы, Тулайды, тұлпары, дүлділі, Алыстан үздігіп, сызылтып, Сайрайды жезтандай бұлбұлы.	*** Табиғи жайдары жайсаңдық, Жіберген байыпты байсал қып. От көсеп, қан кешкен ғұмырында, Қайтпаған қажырлы қайсарлық.
Тегінің қысқандай пірі кеп, Жүзінен жүгіріп жылы леп. Тартты бір шын жаңа сонарға Секілді арнаулы эпилог!	Аяндап бүгіжіктеп, бүлкілдеп, Жоғарыға басады кілкілдеп. Жаныңның шыдамын суырып, Қаныңа өтеді біртіндеп.	Қазақи аспаптар-даралық, Әуені, мәнері бәрі анық. Әлемдік саздармен үндескен Нұрекең тапқырлап жаңалық.	Естіліп тасқынның гүрілі, Бұралаң бұлақтың сылдыры. Секілді жүздеген жүректің Тынымсыз, дәрменсіз дірілі.	Күй шертсе көңілі көктемдей, Дауылдап ақжауын төккендей. Мыңдаған нота үні қаны мен Жанына кіріп кеткендей.
Ақанның мұрасын қолға алып, Ойға алып бір сәтке толғанып. Елде жоқ ерекше тың әуен, Көңілге көмескі ой салып.	Салалы саусақтар тым елпек, Перненің асты-үстін деректеп. Еліртіп тартқанда домбыра, Кетеді еріксіз безектеп.	Алты жүз тез саусақ зерделі, Ішек пен пернеге ырық бермеді. Әлқисса әрленіп, нәрленіп, Азия аспанын кернеді.	Ысқырып, ышқынған дауылда, Ақ бұршақ шықпыртқан жауын ба! Ашылып, маужырап табиғат Тың тірлік басталған ауылда,	Ақсұңқар қанаты сермеліп, Күй жатыр кең дала тербеліп. Нұрғиса шыңдағы қарағай, Тамыры ең терең, ең берік.
Әлқисса! Енді анық шертілді, Қос ішек қағылып серпілді. Қисапсыз үндескен ырғақтар Қытықтай жөнелді еркінді.	Отырмыз елеңдеп, елігіп, Көңілде көк дөнен семіріп. Көркем күй көкесін танытып Сезімдер серпіліп сергідік.	Оркестр сілкініп дүр етті, Сахна теңселіп дір етті. Тамаша таңсық бір құдірет Шымшылай жөнелді жүректі.	Енесін бүкпелеп, құлынын шыңғыртып, Ақ жаққан айғырдың сауырына. Бәрінен ноталық нұсқа алып Күй қылып сөйлету ыспарлық. Тау тыңда, ой тыңда, мың тыңда, Әлқисса - қанбайтын құштарық.	Тәтті күй тәнті етпей қоя ма, Іңкәр жан ынтасын жоя ма, Көкірек көзімен тыңдасаң, Әлқисса - мәңгілік поэма!
Күй тұрды мамырлап, шымырлап, Даласын, қаласын шиырлап.	*** Қомданды ол алға сәл ұмтылып, Оркестр жөнелді бұлқынып.	Күй енді құйқылжып құйылды, Егескен жебенің сырылы Азынап, кісінеп, тістескен, Естілді мың жылқы дүбірі.	Енесін бүкпелеп, құлынын шыңғыртып, Ақ жаққан айғырдың сауырына. Бәрінен ноталық нұсқа алып Күй қылып сөйлету ыспарлық. Тау тыңда, ой тыңда, мың тыңда, Әлқисса - қанбайтын құштарық.	Тәтті күй тәнті етпей қоя ма, Іңкәр жан ынтасын жоя ма, Көкірек көзімен тыңдасаң, Әлқисса - мәңгілік поэма!

Қайбар Жұмағазыұлы
18.12.2018

ҰЛТ ҰЯТЫ

ӘКЕСІН ҰРҒАН БАЛАҒА АРНАУ

Не болып бара жатыр мына заман,
Біледі айтпасам да барлық адам.
Масқара не бір сұмдық болып жатыр,
Жақындап қалды ма, әлде, ақырзаман.
Әкесін өлтірген сол жауыздың,
Жазасын берсе екен Алла Тағалам.
Бармайды адам деуге менің аузым,
Азғыны адамзаттың нағыз хайуан.
Сау дейді, ақыл-есі бәрі дұрыс,
Опасыз намысы жоқ неткен надан.
Жауыздық жасар ма еді әкесіне,
Егерде жүрегінде болса иман.

Кешірсін артық айтсам ол жауызға,
Тозақтан орын берсін Алла оған.
Алланың разылығы ата-анада,
Келтірмеңдер ешқашан оған күмән.
Алланың разылығын ала алмайды,
Балалар ата-анадан теріс айналған.
Алланың қаһарына ұшырайды,
Құдайдан қорқып, өлден ұялмаған.
Күнәнің ең ауыры сол болады,
Қор болар ата-анасын сыйламаған.
Мақұлық болса - дағы ит ақылды
Иесін таламайды асыраған.
Сөздерім осы айтқан теріс болса,
Айтары болса айтсын елдер маған,
Айтпспай, біреулермен қарсыласпай,
Егерде кінәм болса мойныма алам.

ЖАСТАРҒА ӨСИЕТ

Жамандық кім ойлайды баласына,
Баланың Құдай берсін санасына.
Көп жағдай болып жатыр түсінбейтін,
Баламен ата-ананың арасында.

Жастарға өсиет сөз айту парыз,
Айтпасақ мойнымызға болар қарыз.
Кейінгі үмбетін Пайғамбар да,
Қалдырған өсиет сөз, уағыз.

Айтайын дегенім бұл құран сөзі,
Кешірсін артық айтсам Алла өзі.
Не болып бара жатыр мына заман,
Өртүрлі ой мазалайды күнде мені.
Өртүрлі мінезі бар әр баланың,
Шықса да құрсағынан бір ананың.
Баланың жақсы-жаман болатыны,
Сынағы шығар мүмкін бір Алланың.
Қазіргі бұл заманда бала тұрмақ,
Өртүрлі түсінігі әр адамның.

Ата-ана балалардың емес құлы,
Мысал ғып айтып отырмын әдейі мұны.
Жек көріп ата-анасын сыйламаса,
Тозақтан сақталады оның орны.

Бұл сөзді өтірік деп ойламаңдар,
Барыңды ата анадан аямаңдар.
Болмаса жылы сөзің сый-құрметің,
Өлгенде ата-анам деп жыламаңдар.

Ата-анаң ер жеткізіп бағып қаққан,
Сөзімді теріс деме осы айтқан.
Ол дүние, бұл дүниеде оңалмайды.
Сыйламай ата-анаға қарсы шыққан.

Ата-анаң болса - дағы жақсы - жаман,
Сөйлемес көз алартып, қарап оған.
Жанына бататұғын бір сөз айтсаң,
Болмайды Алла разы онда саған.

Ақыл - ой намыс - жігер болса санаң,
Боласың кісілікті нағыз адам.
Құрметтеп ата-ананды сыйлай білгін,
Түк білмес, түйсігі жоқ болмай надан.

Шығарып ата - ананды сыйла төрге,
Кеуденді төкаппар боп көтерме өрге.
Қарамай ата-анаңнан теріс айналып,
Масқара болып жүрме барлық елге.

Баланың ата-анаға тисе тілі,
Көңілсіз өтері анық әрбір күні.

Түңіліп тіршіліктен бірақ жолы.
Тарқамас көңілдегі қайғы мұңы.

Болады кей баланың сөзі ірі,
Көрмейді ата-анасын адам құрлы.
Олардың бар өмірі ит қорлықпен,
Өтеді деп хадисте жазған оны.

Алланы шын жүрекпен білсең танып,
Сыйлағын ата-ананың көңілін тауып.
Сонда сен бір Алланың сүйген құлы,
Боласың Пайғамбардың үмбеті анық.

Кей бала ата-ананың аузын бағып,
Аузынан шыққан сөзді қағып алып.
Бір ауыз сөзін бастан асырмайды,
Жамандап жазғырады кінә тағып.

Көрсетпе ата-анаға жаман қылық,
Мәртебең болса дағы елден биік.
Міндетің ата-ананы сыйлайтұғын.
Жатқанша қабір менен көрге кіріп.

Сыйландар ата-ананың, көңілін тауып,
Сендерді ер жеткізген бағып-қағып.
Өздерің өз күніңді көріңдер деп,
Кеткендер ата-анадан теріс айналып.

Ауырса сұрап тұрғын күнде хәлің,
Болса егер ренжітпе ұят-арың.
Алланың разылығы ата-анада,
Ұмытпа зорсынғанға Құдай барын.

Ұл-қызы жақсы болса ата-ананың,
Ата-ана қартайғанда сорламайды.
Шындықты көрген - білген айта алмасам,
Бойыма ішкен асым тарамайды.

Біреудің намысына тисе сөзім,
Сыртымнан мүмкін мені жамандайды.
Қазіргі барлық жағдай елге мәлім,
Белгілі айтпасам да арғы жағын.
Жасырмай бар шындықты айтар болсам,

Қадірі кеткен жаман кемпір - шалдың.
Таңырқап бұл заманда таңғалмаймыз.
Жүрген соң күнде көріп естіп бәрің.
Болмайды Алла разы деп айтады,
Алмаған разылығын ата-ананың.

ӨМІРДІҢ АЛДЫ ҚЫЗЫҚ, АРТЫ ӨКІНІШ

Кемпірім қайтыс болып бағым тайды,
Кешіргін кетсем Алла артық сөйлеп.
Барлығын балаларға бөліп бердім,
Анаңның қалғанына ие бол деп.
Әкелік парызымды орындадым,
Өзімнің мойнымдағы міндетім деп.
Білмеппін ойламаппын оның бәрін,
Тағдырдың маңдайыма жазғаны деп.
Өркімнің басында бар түрлі жағдай,
Қуанам Аллаға шүкір, балам бар деп.
Мен үшін соның өзі бір ғанибет,
Артына қарайласа әкем бар деп.
Әке деп қадірімді білсе болды,
Көмгенше мені апарып көрге жерлеп.
Төрелік Төле бидей ақыл айтып,
Жүргем жоқ елді жөнге салайын деп.
Аллаға бүгін алса разымын,
Жүргем жоқ тоқсан - жүзге келейін деп.
Кемпірім мені тосып жатқан шығар ,
Қай күні қашан шалым келеді деп.
Бір ауыз сөзі артық балалардың ,
Аңғардым сөйлемесе сөзін жөндеп.
Масқара ата-ананың болғаны ғой,
Сөйлесе көз алартып бала сен деп.
Осымен сөзімді мен қысқартамын,
Ел жұртым, бала-шағам аман бол деп.
Бүгін бар, ертең жоқпын ажал келсе,
Кімге опа етер дейсің жалған дүние.
Бұл өмірдің барлығы көрген түстей,
Болмайды бір күнгідей келсең жүзге.
Риза шығар маған балаларым.
Біреуін балалардың қинағам жоқ,
Қайтсең де жоқты тауып маған бер деп.
Барымды балалардан аяғам жоқ,
Қиналып тапқанымды маңдай терлеп.
Біреуіне баланың айтқаным жоқ,
Ержеттің өз күніңді өзің көр деп.
Сырымды айтпасам да ел біледі,
Көргем жоқ балаларға барды жоқ деп.
Жоқ менің жамандығым шектен шыққан,
Адамның бірі менмін көпке жаққан.
Сырымды айтпасам да ел біледі,
Дос тұрмақ дұшпанның да көңлін тапқан.
Ауылдың бір шетінен сұрасын кеп,
Сөзіме сенбегендер осы айтқан.
Кездескен елдерден де сұрап білсін,
Бұл сөзім төкаппарлық болса мақтан.
Райымбек батырдың ұрпағымын,
Егерде сөз қозғасам арғы жақтан.

Зейнолла ЖҰМАДІЛҰЛЫ,
Көксу ауданы, Жамбыл ауылы

“ЖАҢА ҚАЗАҚСТАН - ЖАҢА ОЙЛАУ”: БІЛІМДІ ЖАСТАРДЫҢ ЖАРҚЫН ЖЕҢІСІ

ЖАСТАР – ЕЛДІҢ ЕРТЕҢІН АЙҚЫНДАЙТЫН ЕҢ БЕЛСЕНДІ, ЕҢ ЖАҒАШЫЛ КҮШ. ҚАЗІРГІ ЖАҒАНДАНУ ДӘУІРІНДЕ МЕМЛЕКЕТІМІЗДІҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІ БОЛУЫ – БІЛІМДІ, ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫ ҰРПАҚТЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНА ТІКЕЛЕЙ БАЙЛАНЫСТЫ. ОСЫ ОРАЙДА ЖАСТАРДЫҢ ОЙ-ӨРІСІН ДАМУЫП, ОЛАРДЫҢ ІШКІ ӘЛЕУЕТІН АШУҒА БАҒЫТТАЛҒАН ӨРБІР БАСТАМА – ЕЛІМІЗДІҢ СТРАТЕГИЯЛЫҚ МАҢЫЗДЫ ҚАДАМДАРЫНЫҢ БІРІ. СОНЫҢ ЖАРҚЫН ДӘЛЕЛІ – “TALDYQORGAN JASTARY” ФИЛИАЛЫНЫҢ ҰЙЫМДАСТЫРУЫМЕН ӨТКЕН “ЖАҢА ҚАЗАҚСТАН – ЖАҢА ОЙЛАУ” АТТЫ АУҚЫМДЫ ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫ ОЙЫН.

Бұл сайыстың негізгі мақсаты – жастар арасында сапалы білімді насихаттау, олардың заманауи ойлау дағдыларын қалыптастыру, жылдам әрі дәл шешім қабылдай алатын зияткер буынды ынталандыру. Бәсеке барысында қатысушыларға қойылған сұрақтар тек есте сақтау қабілетін ғана емес, логикалық ойлау мен жан-жақты талдауды талап ететін мазмұнымен ерекшеленді. Сан саланы қамтыған бұл сайыс өз деңгейінде тартымды әрі нәтижелі өтті.

Жарыстың әр айналымы қатысушылардың білім қорының кеңдігін, дүниетанымының тереңдігін, дәлелді сөйлеу шеберлігін айқын көрсетті. Бірі құқықтан ерекше білімімен танылса, енді бірі мәдениет пен қазіргі әлемдегі жаңалықтардан хабардарлығымен көзге түсті. Барлық командалар жоғары дайындық танытып, өз білімдерін мейлінше көрсетуге тырысты.

Осындай аламанда суырылып алға шыққан І.Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің “Zhansugurov College”

Құқықтану мамандығының білімгерлері – Нұрдаулет Айназ, Салимжанова Жансая және Болатбекова Дарина – өзінің бірлігімен, ой дәлдігімен және үздік дайындық деңгейімен ерекшеленіп, І орынды иеленді. Олардың жеңісі – кездескен қиындықтардан қорықпай, алға ұмтылған жігерлі жастың заманауи бейнесін айқын көрсетеді.

Бұл табысқа жету жолында колледж ұстаздарының еңбегі де зор. Білімгерлерді қолдап, бағыт беріп, әр студенттің мүмкіндігін аша білген ұстаздар қауымы – жеңістің негізгі тірегі. Колледж ұжымы тарапынан жасалған жүйелі дайындық, әдістемелік қолдау және сапалы білім беру үрдісі студенттердің нәтижелі өнер көрсетуіне мүмкіндік берді.

“Taldyqorgan Jastary” филиалы ұйымдастырған шара – өңір жастарының даму алаңына айналып келе жатқанын дәлелдейді. Мұнда тек білім сайыстары емес, жастардың әлеуметтік белсенділігін арттыруға, олардың жаңа бастамаларын қолдауға, көшбасшылық

қабілеттерін жетілдіруге бағытталған түрлі форматтағы жобалар жүзеге асырылуда. Интеллектуалды ойын да сол бастамалардың бірі ретінде жастарға тың серпіліс сыйлады.

Бүгінгі жастардың жетістігі – ертеңгі Қазақстанның дамуына қосылатын үлес. “Жаңа Қазақстан” идеясын жүзеге асыру үшін білімді, ойы сергек, талабы биік шәкірттер қажет. Осы интеллектуалды додада топ жарған жас заңгерлер – осы мақсатқа толық сәйкес келетін буын. Олар жағашыл ойымен, құқық саласына деген қызығушылығымен, білімге құштарлығымен еліміздің болашағына сенім ұялатады.

Жас ұрпақтың осындай табыстары – қоғамға үлгі, өзге студенттерге мотивация. Бұл жеңіс тек бір күндік жарыстың нәтижесі емес, ұзақ жылғы еңбектің, үздіксіз ізденістің, ортақ мақсатқа деген адалдықтың жемісі.

Жеңістеріңіз құтты болсын!
Бұл жетістік – биік белестерге бастайтын алғашқы қадамдарыңыз. Бірлік пен білім, талпыныс пен табандылық әрдайым жолдарыңыздан табылғай!

“Zhansugurov college” Құқықтану пәнінің оқытушылары С.Н.Наурызбаева, Г.Абзалқызы

ЗАНЯТИЯ С ДЕТЬМИ «ОСВОБОЖДЕННЫМИ» ОТ УРОКОВ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

Мы определяем вид занятий с освобожденными учащимися на предстоящий урок (теоретическое изучение материала-работа с учебником и информацией из интернета).

С учениками, отнесенными к специальной медицинской группе, работа проводится не только на уроках, но и в спортивных секциях во внеурочное время. Несколько раз в неделю я провожу тренировки по настольному теннису, чтобы морально и психологически не ущемлять учеников с ослабленным здоровьем, на уроках физкультуры не выделять их в самостоятельную группу. Ребята, отнесенные к такой группе, занимаются вместе со всеми сверстниками. При таком дифференцированном подходе к процессу обучения можно не только в значительной мере повысить уровень общефизической подготовки учащихся специальной медицинской группы, но и помочь им занять достойное место в классном и общешкольном коллективе. Проводя уроки по настольному теннису, я веду динамику физического развития учеников. В течении года наблюдая за ребятами, я для себя делаю выводы, меняя некоторые моменты методики преподавания по настольному теннису. Например, у меня в группе есть ученики у которых болезни свя-

занные с сердцем, с дыхательными путями, есть дети, у которых при болезни проблемы с плоскостопием. Например, органов дыхания запрещены упражнения, вызывающие задержку дыхания, ученики имеющим заболевания почек, не рекомендуются прыжки, даются упражнения на укрепление передней брюшной стенки, школьникам с проблемами зрения исключены прыжки, кувырки, стойки на руках и голове.

Чтобы провести хорошую тренировку, я для начала провожу небольшую разминку, при этом соблюдая дозировку их нагрузки или предлагаю более простые знакомые упражнения. Также я обязательно в свою программу включаю ходьбу, медленный дозированный бег, простейшие прыжки и прыжковые упражнения. Учитывая все заболевания учеников, я каждую тренировку планирую поэтапно, чтобы не было сильной нагрузки. В течение учебного года мы проводим различные соревнования и мои ученики добиваются немалых результатов. Для детей – это большой стимул для дальнейшего саморазвития и быть наравне среди своих сверстников. В школе играя на больших перекладинах, у ребят появляются новые друзья, с которыми они общаются. Игра в паре дает

В начале каждого учебного года мы учителя физической культуры знакомимся с данными распределения учащихся на медицинские группы. Работаем под девизом «освобожденных от занятий физической культурой детей не должно быть». Лишь учитываем противопоказания к некоторым упражнениям, и эти дети не должны участвовать в соревнованиях. Но есть дети, которые освобождены от практических занятий физической культурой. Что делать с ними, как построить занятия, чтобы им не навредить. Объясняем и убеждаем «освобожденных» детей и их родителей, что общеразвивающие упражнения полезны всем и не запрещены никому под наблюдением учителя. В школе мы разработали положение о проведении уроков по физической культуре, ознакомили с положением самих учащихся и их родителей.

ребятам большой плюс в развитии дружеских отношений между классами, работая в команде у ребенка исчезают свои комплексы. Хочу отметить чем полезен настольный теннис, какие качества развивает этот вид спорта и с какого возраста можно заниматься настольным теннисом

что подростки в возрасте 13-15 лет, занимающиеся в течение 2-х и более лет, значительно отличаются от своих сверстников.

В первую очередь ребята показывают серьезные личностные качества, такие как стрессоустойчивость, организованность и целеустремленность.

ЧЕМ ПОЛЕЗЕН НАСТОЛЬНЫЙ ТЕННИС ДЛЯ ДЕТЕЙ

На первый взгляд, настольный теннис, пинг-понг это всего лишь увлекательная игра. Но в действительности это совершенно не так, ведь эта дисциплина считается достаточно серьезным видом спорта, который по затратам энергии занимает второе место среди всех спортивных дисциплин.

По мнению экспертов, польза тенниса, пинг-понга неоценима, он как нельзя лучше подготавливает для школьников младших классов. Как и большой теннис для детей, этот спорт развивает внимательность, быстроту реакции и мышления, способствует укреплению зрения и опорно-двигательного аппарата. Но в отличие от большого тенниса, настольный теннис менее травматичен.

Более того, занятия оказывают влияние на развитие моторики, улучшение почерка, развитие умственной деятельности, укрепление и становление характера, укрепление иммунной системы.

КАКИЕ КАЧЕСТВА РАЗВИВАЕТ НАСТОЛЬНЫЙ ТЕННИС У ДЕТЕЙ

Помимо физического развития настольный теннис положительно влияет и на развитие психологических качеств ребенка. По результатам исследований было доказано,

С КАКОГО ВОЗРАСТА ОТДАТЬ РЕБЕНКА В НАСТОЛЬНЫЙ ТЕННИС

Занятия настольным теннисом для детей доступны в возрасте от 7 лет. Некоторые ребята приходят в секции раньше, в возрасте от 5 лет. Но специалисты считают, что в столь юном возрасте малыш еще не сможет освоить технику и правила настольного тенниса, а потому родителям не следует спешить с привлечением малыша в спорт. Также по оценкам экспертов и позднее начало занятий настольным теннисом неблагоприятно сказывается на спортивной карьере. Так, к примеру, подростки, пришедшие в секцию в возрасте 10-12 лет, заметно отстают по результатам от ребят, начавших заниматься в 6-7 лет.

Именно поэтому оптимальным возрастом для записи ребенка в секцию считается 7 лет. Но приучать ребенка к спорту можно, конечно и раньше. Если родители хотят обучать ребенка настольному теннису раньше этого возраста, можно заниматься с малышом самостоятельно, объясняя правила игры и показывая основные приемы.

**Болат ИМАНДОСОВ,
учитель физической культуры.
Кербулакский район село Когалы**

АСЫЛ ҚАЗЫНА

КӨЛЕҢКЕЛІ ТҮСТАРЫН ЖОЯР БОЛСАҚ...

Тәуелсіздік алғалы бері Қазақстандағы мемлекеттік тілді дамыту және қолдау нәтижелері қандай деңгейде екенін айқындайтын басты көрсеткіш — бұл шынайы қоғамдық орта, қоғамдық ортаның мүддесі мен рухани саналы көзқарасы. Қоғамдық ортадағы мемлекеттік тілдің қолданылуы тілдік ортаның нығаюымен күшейеді. Ал қазақ тіліндегі қоғамдық ортаны қалыптастыруға ықпал жасайтын факторлар — білім беру, мәдениет БАҚ жүйесі мен мемлекеттік тілде ісқағаздарының жүргізілуін қадағалайтын әрбір мекемедегі тіл дамыту бөлімдері мен департаменттері, т.б. институттар мен қоғамдық ұйымдар, сондай-ақ мемлекеттік биліктің тікелей өзі болып табылады. Мерзімді және электронды БАҚ жүйесіндегі

мемлекеттік тілді дамыту іс-шараларының нәтижесі бойынша қазақтілді ортаның өсу динамикасы жылдан жылға артып келеді, бірақ ісқағаздары мен мемлекеттік қызметтегі, жеке кәсіпкерліктегі, жеке ұйымдардағы тілдік орта түбегейлі қазақ тіліне ауысты деуге болмайды.

Жалпы құқық қорғау жүйесіндегі мемлекеттік тілдің қолданысы қоғамда үнемі алаңдаушылық тудырып келеді. Себебі тап осы мәселе қазақ тілінің мәртебесіне ғана емес, сот орбитасына тартылатын азаматтар құқығының қорғалуына да өз көлеңкесін түсіріп жүр. Бұл ретте, әсіресе, қазақ тілді қауым үшін күрделі жағдай туындайтыны айтылудан кенде емес. Алайда, бұл жағдай күні бүгінге дейін орын алып келе жатқаны құпия емес. Сондықтан тіл мәселесінің көлеңкеде тұстарын жоятын мезгіл жеткен сияқты.

Осы маңызды мәселелені жүзеге асыру жолында еліміздің әрбір азаматы, әрбір мемлекеттік мекеме мемлекеттік тілдің мәртебесін арттыру, оның қолданыс аясын кеңейту жолында атсалысуға міндетті. Мәселен, сотқа жүгінуші азаматтардың әрқайсысы мемлекеттік тілде жүргізілетін істердің көбеюіне өз үлестерін қоса алады. Өйткені, сот ісін жүргізу тілі заң талаптары бойынша сотқа талап арыз берілген тілге байланысты сот ұйғарымымен белгіленеді.

Мына бір мәселеге де мән беру артық болмас. Ғаламтордың дамуы оны қолданушылардың көптігімен өлшенеді. Ғаламтордың барлық мүмкіндіктерін пайдалана отырып қазақ тілін үйрететін сайттарды көптеп ашып, жоғарыдағы мүмкіндікті іске асырсақ, яғни, ғаламторда қазақ тілін үйретуге қызықтыратын сайттар

көбейсе әлемнің түкпір түкпіріндегі қазақ тілін үйренгісі келген адамдар өздігінен үйрене береді.

«Ана тілі - халық боп жасағаннан бері жан дүниеміздің айнасы, өсіп-өніп түрлене беретін, мәңгі құламайтын бәйтерегі», - деп көрнекті жазушымыз Жүсіпбек Аймауытов айтқандай, елін, жерін сүйген әрбір азаматтың көкірегінде ана тіліне деген мақтаныш сезімі болуы керек. Олай болса, тілге деген жанашырлықты әр адам бірінші өзінен бастағаны жөн.

Аида НҰРҒАЛИЕВА,
Жетісу облысының
қылмыстық істер жөніндегі
мамандандырылған ауданаралық сот
өкімшісінің басшысы.

ГЕНДЕР

ҚОҒАМДАҒЫ ӘЙЕЛДЕРДІҢ РӨЛІ

Еліміз тәуелсіздігін жариялап, өз бетінше отау тігіп шыққаннан бастап, мемлекетіміз әйелдердің қоғамдағы рөлін арттыру бағытында іргелі істерді атқаруды қолға алғаны баршаға аян. Ұлттық гендерлік саясаттың негізі қаланып, жұмыс істеп келе жатқанына ширек ғасыр өтті. Гендер — бұл ерлер мен әйелдердің мінез-құлқын, сондай-ақ олардың арасындағы әлеуметтік өзара қарым-қатынасты айқындайтын, олардың әлеуметтік және мәдени нормаларымен рөлдерінің жиынтығы. Қазақстан Республикасындағы гендерлік саясаттың негізгі принциптері ерлер мен әйелдер үшін Қазақстан Республикасы Конституциясымен кепілдендірілген тең құқықты және бостандықты орнатады. Гендерлік теңдік саясатының алға жылжуы үшін әйелдерге саяси, экономикалық және

қоғамдық өмірге араласу қажет.

Гендерлік саясаттың негізгі қағидаттары Қазақстан Республикасының Конституциясымен кепілдік берілген әйелдер мен ерлердің тең құқығы мен еркіндігін белгілейді. Қазақстандағы гендерлік саясаттың міндеттеріне әйелдер мен ерлердің билік құрылымдарында теңдестірілген қатысуына қол жеткізу, экономикалық тәуелсіздіктің барлық тең мүмкіндіктерін қамтамасыз ету, өз бизнесін дамыту және қызмет бабында ілгерілеу, отбасында құқықтар мен міндеттерді тең жүзеге асыру үшін жағдайлар жасау, жыныстық белгісі бойынша зорлықтан еркін болу жатқызылады.

Соңғы кездері әйелдердің үкіметтік емес ұйымдарының қызметтерінде маңызды өзгерістер болды. Бастапқы кезде барлық ұйымдар бала және әйелді

әлеуметтік жағынан қорғау, көп балалы және жалғыз басты аналардың, мүгедек аналардың және т.б. құқықтарын қорғаумен қатар психологиялық және заңдық көмек көрсетеуді қамтамасыз етумен айналысса, ал қазіргі таңда олардың қызметі әйелдердің саяси белсенділігінің деңгейін көтеруге, саяси процестегі сұрақтарды шешуде олардың теңқұқылы қатысуына, саяси қатынастарда әйелдердің теңқұқылы субъект болуына бағытталған.

Ерлер мен әйелдердің құқықтары мен мүмкіндіктерінің нақты теңдігін қамтамасыз ету — уақыт талабы. Сондықтан аталмыш стратегияның басты мақсаты Қазақстан Республикасының Конституциясы мен Қазақстан қосылған халықаралық актілерде жарияланған, ерлер мен әйелдердің тең құқықтары мен тең мүмкіндіктерін іске

асыру үшін жағдай жасау, сондай-ақ олардың қоғам өмірінің барлық салаларына тең жағдайда қатысуы, қоғамдық-саяси өмірде гендерлік теңдікке қол жеткізу, атқарушы және өкілдік билік органдарында, шешімдер қабылдау деңгейіндегі басқару процесстерінде ерлер мен әйелдердің тең (паритетті) өкілдік етуіне қол жеткізу, экономика саласында гендерлік теңдікке қол жеткізу, әйелдер арасындағы кәсіпкерлікті одан әрі дамыту, әйелдердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыру тағы басқа маңызды міндеттер болып табылады.

Бекмұрат ДҮЙСЕНБЕКОВ,
Талдықорған қалалық сотының
судьясы.

ТӘУЕЛСІЗ СОТ - ЕЛ ТІРЕГІ

Ата Заңымызда азаматтар мен ұйымдардың құқықтарын, бостандықтарын мен заңды мүдделерін қорғауды, Конституция мен заңдардың орындалуын қамтамасыз етуді, судьялардың құқықтық мәртебесін, сот төрелігі қағидаттарын және басқа да маңызды ережелер айқындалған. Атап айтқанда, Мемлекеттік билікті соттардың жүзеге асыратын тікелей нысаны ретінде сот төрелігі туралы, сот органдарының заң шығарушы және атқарушы құрылымдардан тәуелсіздігі туралы принципті жаңа қағидалары енгізілген болатын.

Аталмыш заң соттардың функционалды сипатын ғана емес, олардың әлеуметтік мәнісін де өзгертті. Конституцияға сәйкес төрелік сот таратылып, олардың қызметтері жалпы юрисдикциядағы соттарға берілді және осылайша сот жүйесінің біртұтастығы бекітілді.

Сот билігі мен сот жүйесін жетілдіруде «100 нақты қадам» Ұлт жоспарының аясында жарияланған бес институционалдық реформаның алатын орны ерекше. Заңның үстемдігін қамтамасыз етуге бағытталған іс-шараларды жүзеге асыруға байланысты сот жүйесі бес сатылы сот жүйесінен үш сатылы сот жүйесіне көшті. Сот сатыларының азаяуы істердің тез қаралуын және азаматтардың сот төрелігіне қолжетімділігін жеңілдетуге, сотқа деген халықтың сенімін күшейтуге, әр сот сатысының істі қараудағы жауапкершілігін арттыруға бағытталған.

Жаңа судьяларды іріктеу тәртібі түбегейлі өзгерді. Сот билігін жүргізетін тұлға судья болғандықтан, оған деген талап айтарлықтай күшейтілді. Ендігі жерде судья болу үшін сот саласында бес жыл еңбек өтілі бар, бір жыл тағлымнамадан, бір жыл сынық мерзімінен өткен, одан кейін облыстық соттың жалпы жиналысында оң қорытынды алған адам ғана судья бола алады. Жұмыс істеп жүрген судьяларды бағалаудың жаңа жүйесі енгізілді. Олардың тәуелсіздігін арттыру үшін судьялардың өзін өзі басқару органдары қайта құрылып, барлық судьяларға сот жүйесінің маңызды мәселелерін шешуге қатысуға мүмкіндік берілді. Судьялардың зейнетақымен, тағы басқа материалдық құндылықтармен жан-жақты қамтылуымен бірге, оның күнделікті жұмысына, адами мінез-құлқына, кәсіби деңгейіне деген талаптар мен жауаптылық артпақ. Сотпен қаралатын істердің заң аясында қаралуын қамтамасыз ету мақсатымен ендігі жерде барлық сот процестері бейне және таспаға жазу арқылы қаралатын болады, ол жазбаларды судьялар түзетуге мүмкіндіктері болмайды.

Азаматтық процесте соттың рөлі күшейе түсті. Егер бұрын процесте судья талап арыздар мазмұнымен шектелген болса, қазір оған істің барлық мән-жайын анықтау үшін бастама көтеру өкілеттігі берілген. Ол тараптар ұсынбаған дәлелдемелерді талап етуге, тараптармен істің мән-жайын талқылауға, процесс барысында тараптардың дәлелдері туралы өз пікірін айтуға құқылы. Сондай-ақ тараптардың татуласуы үшін қосымша жағдайлар жасалады. Соттар бірқатар артық сот рәсімдерінен құтылды, бұл істерді неғұрлым жедел және тиімді шешуге мүмкіндік береді. Электронды сот төрелігі бөлігінде және сот ісін жүргізуді оңайлатуға және процеске тартылған барлық адамдардың мүдделеріне бағытталған басқа да жаңалықтар енгізілді. Қылмыстық процесте алқабилер сотының соттылығы кеңейтілді.

Айнұр ЕСТАЙ,
Қонаев қаласы мамандандырылған тергеу
сотының судьясы.

ОЗЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

СОТ ЖҮЙЕСІНІҢ ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІ ҮШІН

Соңғы жылдары «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасын іске асыру аясында Жоғарғы Сот тарапынан жүзеге асырылып жатқан бастамалар, соттардың халықпен өзара іс-қимылындағы барлық мәселені кеңінен қамти отырып, республикамызда «электронды сот төрелігін» мейлінше дамытуға, төрешілдік кедегілерді болдырмауға, азаматтардың уақыты мен қаржысын үнемдеуге, ел тұрғындары игілігі үшін сот жүйесінің қолжетімді әрі барынша ашық болуына жағдай туғызып отыр.

Мәселен, электрондық цифрлық қолтаңбасы бар республиканың кез келген азаматына үйден шықпай-ақ «Сот кабинеті» электронды ақпараттық сервисі арқылы елдің кез келген сотына талап арыз беріп, кейіннен оның қаралу динамикасын бақылап отыруға мүмкіндік береді. Осыған орай, жедел ақпарат алмасудың технологиясы дамыған шақта сотқа жүгінудің инновациялық тәсілдері іске қосылып, ақпараттық технологияларды белсенді түрде қолданудың нәтижесінде бұқараның басым бөлігі сот төрелігіне қол жеткізуге мүмкіндік беретін заманауи жобалардың толықтай игілігін көріп отыр. Атқарылған осындай ауқымды істердің арқасында халықтың ақпаратқа қолжетімділігі артып, сотқа деген сенімдері де артып, жағымды пікірлері қалыптасуда.

Ойымыздың орнықты әрі дәлелді болуы үшін бірер мысалдар келтірейік. Мәселен, азаматтық іс жүргізудің алға қойған мақсаттары мен міндеттерінің бірі сотта істі қараудың тиімділігін арттыру, уақытты үнемдеу болып табылады. 2016 жылы қабылданған Азаматтық процестік кодекстегі өзгерістің бірі — оңайлатылған іс жүргізудің енгізілуі. Оңайлатылған іс жүргізу — азаматтық процестегі іс жүргізудің жаңа бір түрі, азаматтық процестің жаңа институты. Осындай мақсатқа негізделген игілікті істердің қатарына қазіргі таңда кеңінен қолданылып келе жатқан озық технологиялардың бірі сот отырыстарында бейнеконференциялық байланыс арқылы өткізу болып табылады. Осы тәсіл бойынша сот отырысына қатысатын азаматтар қай қалада болсын уақытын үнемдеп, тікелей байланысқа шығу мүмкіндігіне ие. Осыған орай істер жедел қаралып, қауіпсіздік тетіктері қамтамасыз етіліп, бас бостандығынан айыру орындарында және тергеу абақтысында отырған адамдарды тасымалдамай-ақ жауап алу жеңілдегенін де жарқын мысал ретінде айта кеткен абзал.

Кейінгі кезде сот жүйесіне етене енгізілген жағымды жаңалықтардың бірі ретінде бұрын соттарда қаралатын кейбір істерді нотариустың құзырына беріп, соттың жүктемесін жеңілдету болып табылады. Осылайша атқарушы жазба жобасының дамуына жол ашып, бұрын сотта қаралған талаптардың 20 пайыздан астамы нотариустарға берілді. Осыған орай, бұрын азаматтық процестік кодексте көзделген 18 бұйрық арқылы іс жүргізу өндірісінің 9-ы нотариатқа тапсырылды.

Анар ТОХТЫБАКИЕВА,
Алматы облысы Іле аудандық
сотының судьясы.

ЖАЙДАРМАН ЖАҢАЛЫҚ

ДЗЮДО ЭЛЕМЕНТТЕРІ
«КЕЛЕШЕК МЕКТЕПТЕРІНДЕ»

KAZINFORM дереккөзінің хабарлауынша, ҚР Оқу-ағарту министрі Жұлдыз Сүлейменова Азия дзюдо одағы президентінің кеңесшісі, бірнеше дүркін әлем чемпионы Айдар Махметов пен «Жеңіс» спорт клубының бас директоры Тимур Тұрсынбаевты қабылдады.

Кездесу барысында 2026 жылдан бастап пилоттық негізде «Келешек мектептерінде» дзюдо спорт түрін секциялық форматта іске қосу перспективасы талқыланды.

Естеріңізге сала кетейік, Қазақстанда Мемлекет басшысының тапсырмасымен «Келешек мектептері» ұлттық жобасының аясында салынып жатқан 217 жаңа форматтағы мектептерде 460 мыңнан астам оқушы білім алады. Бүгінде бұл жаңашыл форматтағы мектептер қазақстандық білім беру жүйесінің инфрақұрылымдық жаңаруының және білім берудегі инновацияларды енгізудің авангардына айналды.

- «Келешек мектептерінде» сапалы білім, саналы тәрбие берумен қатар, шығармашылық, зияткерлік, спорттық үйірмелер арқылы балалардың бой-

ында сыни ойлау, басқарушылық, тактикалық шешім қабылдау, физикалық даму, өзіне талап қою, тәртіпке бағыну, шыдамды болу және төзімділікті дамыту, жеңіске ұмтылу дағдыларын ерте жастан қалыптастыруға да басымдық берілуі тиіс. Соңғы жылдары дзюдоға қазақстандықтардың қызығушылығы артып, ол танымал спорт түріне айналып келеді. Сондықтан министрлік федерациямен ынтымақтастықта жұмыс жасауға ниетті, - деді Оқу-ағарту министрі Жұлдыз Сүлейменова.

Дзюдо федерациясының өкілдері 217 «Келешек мектебінде» ашылатын дзюдо үйірмелері үшін жаттықтырушыларды кәсіби дайындауды, сонымен бірге мектеп залдарын қажетті спорттық құрал-жабдықтармен, қатысушы оқушыларды арнайы кимономен қамтамасыз етуді өз міндеттеріне алатындарын жеткізді.

Айта кету керек, жобаны жүзеге асыруда әсіресе, ауыл мектептеріне басымдық беріледі.

ВОЛЕЙБОЛ

ЖІГІТТЕРІМІЗ ДЕ ЖАРАП ТҰР

Жетісу өңірінің волейболшы қыздары өздерінің жарқын жеңістерімен жанкүйерлерін ұдайы қуанышқа кенелтіп келе жатқаны баршаға аян. Ел біріншілігінің тоғыз мәрте жеңімпазы, осыншама рет кубокты да жеңіп алған, сан рет суперкубокты иемденген қыздарымыздың жетістіктері қалыптасқан дәстүрге де айналып кетті десек артық болмас. Ал енді бір қуанарлық

жай, биылғы Қазақстан чемпионатында біздің жетісулық волейболшы жігіттер де алғашқы турдан көш тізгінін өз қолдарына алып, әзірше уысынан шығармай келеді. Соған қарап, бұйыртыса, биылғы жылы жігіттеріміз де жеңіс туын желбіретер деген үкілі үмітіміз де жоқ емес. Бұған Атырау қаласында өткен соңғы турдың нәтижесі дәлел бола алады. Атап айтсақ, волейболдан ерлердің ұлттық лига командалары арасында XXXIV Қазақстан чемпионатының екінші турында «Жетісу» көшбасшылық орнын сақтап қалды.

Әсіресе, соңғы ойын көп мәселені шешті. Өйткені, егер біздің жігіттер ұтылса көш тізгінін ақтөбеліктерге беріп қояр еді. Екі команданың арасын бір ұпай ғана бөліп тұрған болатын. Яғни, Марат Адрышевтің шәкірттері 33 ұпаймен бірінші орында тұрса, ал, оларды 32 ұпай еншілеген «Ақтөбе» командасы (бас бапкері Сергей Трикоз) өкшелеп келе жатқан еді.

Бұл орталық кездесудің бастапқы екі партиясы өкінішке орай – 25:16, 25:17 есебімен «Ақтөбенің» еншісіне жазылды. Осы тұста үшінші партияға жетісулық жігіттер жігерін жанып шығып, қайсарлықтың арқасында қатарынан үш партияда 27:25, 25:18, 15:13 есебімен басым түсіп, 3:2 есебімен жеңісті жұлып алды. Осылайша, турнир кестесінде «Ақтөбеден» екі ұпайға ұзап кетті. «Жетісу» ұпай санын 35-ке жеткізіп, көш басында қалды. «Ақтөбе» 33 ұпаймен өзирге екінші сатыда. Былтырғы ел чемпионы «Жайық» (Орал) үздік үштікті түйіндеп тұр.

БОКС

ЖЕТІСУЛЫҚ ҚЫЗДАР
ЖЕТІ МЕДАЛЬ ЕНШІЛЕДІ

Тараз қаласында 27 қараша – 03 желтоқсан күндер аралығында бокстан 2008 – 2011 жылдары туған қыздар арасында Қазақстан Республикасының чемпионаты өтті. Бұл біріншілікке еліміздің 17 облысынан және 3 қаласынан 255 боксшы қатысты. Жетісулық бұрымды былғары қолғап шеберлері бұл байрақты бәсекеде жақсы өнер көрсетіп, жалпыкомандалық үшінші жүлделі орынға ие болды.

Жекеley салмақ дәрежелері бойынша 2008-2009 жылғы туылған қыздар арасында ең жеңіл салмақта (48 келі)

Мадера Жұмақан алтыннан алқа тақса, оның құрбылары Жәмилә Болатбекқызы (54 келі), Алтынгүл Айтмұхан (75 келі) күміс медальды қанжығалады. Ал, 51 келі салмақ дәрежесі бойынша шаршы алаңға шыққан Сила Биболсынқызы және ең ауыр салмақта (80 келіден жоғары) Нұрай Байжігіт жеңіс тұғырының үшінші сатысына көтеріліп, қола медальды қанжығалады.

2010-2011 ж.т қыздар арасында 52 кг салмақ дәрежесінде өнер көрсеткен Мөлдір Асқар және 70 келі салмақта жұдырықтасқан Әнел Әлімбаева қола жүлдені қоржынға салды.

Жетісулық бұрымды боксшылар Қазақстан Республикасының жасөспірім қыздар командасының аға жаттықтырушысы Жангелді АХМЕТОВ және Жетісу облысының жаттықтырушылары Өмірбек ЗАБИЕВ, Біржан ТҮСТІКБАЕВ, Рауан ҚЫЛЫШБАЕВ, Делназ БАЙЗАҚ, Нұржан МАЖИНОВ сияқты білікті бапкерлердің берген тәлім тәрбесінің арқасында осындай зор ттабысқа жетті.

ҚЫЗДАРЫМЫЗ ЖЕҢІС ТҰҒЫРЫНДА

Ақтау қаласында жасөспірімдер арасында өткен дзюдодан Қазақстан Республикасының чемпионатында Жетісу облысының командасы жарқын жетістікке жетті. Бірінші күннен бастап біздің спортшылар өз өнерін көрсетіп, үздік үштік қатарынан көрінді. Зере Табылды қола жүлдемен қуантса, Шахсанам Рахимжанова күміс жүлдеге ие болды. Ал Зере Талғатқызы қарсыластарына дес бермей, сенімді түрде чемпион атанды.

Келесі күні Асылжан Бауыржан мықтылығын дәлелдеп, татамиде айқын басымдықпен жеңіс тұғырынан көтерілді.

Үшінші күнгі тартыс та жоғары деңгейде өтті. Хадиша Кенжеханқызы

өз салмақ дәрежесінде үздік көрсеткіш көрсетіп, күміс жүлдені қоржынға салды.

Жалпы есеп бойынша Жетісу облысы екі алтын, екі күміс және бір қола медальға қол

жеткізіп, лайықты түрде алғашқы үштікке өнді.

БАЙҚАУ

«Алатау» газеті мектеп оқушылары арасында Тәуелсіздігіміздің бастамасы болған Желтоқсан оқиғасы туралы шығармаларға **БАЙҚАУ ЖАРИЯЛАЙДЫ.**

Материалдар 27 қазаннан 8 желтоқсанға дейін қабылданады.

Қорытындысы 12 желтоқсанда жарияланып, марапаттау 19 желтоқсанда редакцияда өтеді.

Редакцияның эл/поштасы: alatau.offset@mail.ru
Электронная почта редакции:

Байланыс телефондары: 8 (776) 970 07 18;
Контактные телефоны: 8 (776) 529 44 08

КОНКУРС

Газета «Алатау» **ОБЪЯВЛЯЕТ КОНКУРС** среди школьников на лучшие творческие работы, посвященные событиям Декабря 1986 года, ставшие началом нашей Независимости.

Материалы принимаются с 27 октября по 8 декабря.

Итоги будут подведены 12 декабря, а торжественное награждение состоится 19 декабря в редакции газеты.

БАЙҚАУ ЕРЕЖЕСІ

Мектеп оқушылары арасында өтетін байқауға қатысу үшін төмендегі талаптарды орындау қажет:
1. Қатысушы байқау тақырыбы бойынша Word форматында Times New Roman қарпімен дайындалған 1-2 беттен аспайтын материал ұсынады.
2. Жазылған жұмысқа оқушының жеке суреті қоса жіберілуі қажет.

Тақырыпқа сай фото салуға болады.
3. Материалдар белгіленген мерзімге дейін электронды түрде қабылданады.
Байқауға белсене қатысып, шығармашылық қабілетіңізді шыңдаңыз! Жіберілген шығармалар газет бетінде жарияланады.

Жыртқыш құс Рухани астана	↘	Айғайлау	↘	Жады Қой	↘	Бұғаз Жалғау	↘	Ою-өрнек	Ат....-таулақ	↘	Мылтық түкірігі Кіршіксіз	↘	Кеуде Кіші жүз руы	↘	Ойрат ...-қолпы Жиналыс	↘	↘	Лаос тиыны	↗
Қымыз-хана кейіп-кері	↘					Қобыландының анасы	→						Тарту	→				↘	Шат-тық
	↘					Тәжіутов журна-листт Шалғы	→				Ресей губер-ниясы Атқосшы	→					Әдет-...		Тапанша марка-сы
Елеуші	→					Сарбаз монғолша Қолдың ішкі аясы	↘				... қарын той-драды Тіреуіш	→					↘		
Жалғау Қазақы ас					Сауға	↘				Жылқыда болмай-ды	→		Темекі марка-сы		Көңіл-дің бірі	→			
	↘	Ұлы жүз руы	→					Тату емес	Тышқан жауы	Бірің-ғай	→		↘		...-700 тракторы	→	Жұрнақ	→	Моңғол малшы-сы
Қазақ ханы XVIII-XIX ғғ.		Мұсылман заңда-рының жинағы			Орта жүз биі өрі жырау Алтын ақша	→		↘	↘					↘	Шайтан	↗			↘
	↘	↘			↘	Әрмен (син.)	→			Нота	→		Пері әйел Винни пух досы	→		↘	Өсімдік	↘	Матема-тикалық сандар амалы
Атақты күйші	Үлкенге ... кішіге құрмет		Ұшақ	→		АҚШ ғарыш агенттігі Ежелгі тайпа	→				Марал ...-сабыр	→	↘			↘	Скиф-тегі қылыш	↘	Сын түзелмей, ... түзел-мес
	↘	↘				↘			Үстел-дің серігі		↘	Ажырасқан өкениң балаға төлейтіні Жетісу жайлауы	→			↘			
Мекке-дегі тәу ететін орын		→	Джет ...		Соқ	→		Жота Инфек-циялық ауру	→				↘	Ағадан кейінгі бауыр	→			Кең пейіл	Архео-лог құралы
	↘				Ұшатын төрелке Бен Ладен	→		↘	Шын Қызылорда футбол команд.	→				Қалжың-қой	↗			↘	↘
Жалғау	→		Алаяқ	→		Май құралы Дала							↘	Кебеже		Аша	→		
					Қой төлдету науқаны Тату адамдар	→					... Чук Хван кө-ріс фут-болшысы	Қаратпа сөз Құс төресі	→		Жалғау	Ересен		Аю іні	
Құрғақ алқа ... жүрмейді		Жүк таситын тұлпар	Араның өнімі Ұзындық өлшемі	↘			Ен дала	→						Екінші әйел	↘	↘		↘	
Капуста (қазақ-ша)	Бразилия құрамасы футбол-шысы	Шолпан ...	↘				Ракета	↘	Емти-хан Италия	→				Қайрат	↗				
	↘	↘					↘		↘		... бермес Шығай-бай	→		↘	Айтқа дайын-дық	↗			Бұзақы
Ма-құлық Ұлт	→		Елі (син.)		Әшекей	Ресей ғарыш агенттігі	→		Әл, күш		Төбет		Қисса		Орманов		Горький шығар-масы	↗	
	↘		↘		↘	Емеурін	→		↘	Ауған-стан қаласы	→	↘	↘	↘	↘			На-... тобы	
Ұлттық ойын		Майда Өзбек автосы	→	↘		Тезек		Қыс сәні	→			Түйе	→				...-жұлақ	Скрипка шебері	
	↘	↘				↘				Соңғы өріптің айтылуы	→		Айыр		↗	Мохамед Авто жөндейтін орын	↘	↘	
... Каприо Реакт. ұшақ	→		АҚШ әншісі		Тантал қысқа-ша	↗						↘		Соңғы дін	→	↘			
	↘		↘		↘	Мектеп-...	↗	Қазақ-стан-дағы қозғалы	↘		...-тозаң	→			Сиыр	→			
		Ежелгі грек ойшылы				→	Тігінші құралы	Теле арна	↘					Уәли-ханов	→				

Тарату аумағы: Қазақстан Республикасы

Меншік иесі
"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ

Құрылтайшы: **Ырым КЕНЕНБАЙ**

Баспахана директоры
Бақберген ТУКИБАЕВ

Бас редактор
Баян ТАҢАТАРОВА

Кезекші редактор: Н. САЙДАҚҰЛОВА

Редакция алқасы:
Гүлнұр БАЙМҰХАН — редактордың орынбасары
Нұрилла САЙДАҚҰЛОВА — тілші

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru
Сайты: alatau_gazeti
Газет 07.08.2000 жылдан бастап қазақ және орыс тілдерінде аптасына бір рет - жұма күні шығады.

Таралымы 2700
Тапсырыс № 1237

Индекс 15534